

T.C

ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

EVLİ ÇİFTLERDE ZİHİN KURAMI ÖLÇEK DEĞERLERİNİN,
EVLİLİK DOYUMU VE EŞ DESTEĞİNE OLAN ETKİSİNİN
İNCELENMESİ

CEMRE CEREN TAN

YRD. DOÇ. DR. HÜSEYİN ÜNÜBOL

İstanbul, 2016

T.C
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

EVLİ ÇİFTLERDE ZİHİN KURAMI ÖLÇEK DEĞERLERİNİN,
EVLİLİK DOYUMU VE EŞ DESTEĞİNE OLAN ETKİSİNİN
İNCELENMESİ

CEMRE CEREN TAN

134102062

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN: YRD. DOÇ. DR. HÜSEYİN ÜNÜBOL

İstanbul, 2016

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZ SINAV TUTANAĞI

GENEL BİLGİLER

Öğrenci No	:	
Öğrenci Adı Soyadı	:	Cemre Ceren Tan
Anabilim Dalı	:	Klinik Psikoloji
Tez Danışmanı	:	Yrd. Doç. Dr. Hüseyin Ünübol
Tezin Başlığı	:	EVLİ ÇİFTLERDE ZİHİN KURAMI ÖLÇEK DEĞERLERİNİN, EVLİLİK DOYUMU VE EŞ DESTEĞİNE OLAN ETKİSİNİN İNCELENMESİ

TEZ SAVUNMA SINAVI TUTANAĞI

Toplantı Tarihi	:	25.11.2016	Saati	:	10:00
-----------------	---	------------	-------	---	-------

Öğrenci Savunmaya : GELDI

Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili hükümleri uyarınca tez bilimsel olarak incelenmiş, adayın tez çalışmasını sunmasının ardından, adaya tez çalışması ile ilgili sorular yöneltilmiştir. Yapılan değerlendirmeler sonunda adayın tez çalışmasıyla ilgili aşağıdaki kararı,

OY BİRLİĞİ OY ÇOKLUGU

- Yapılan savunma sınavında adayın başarılı bulunması sonucunda tez KABUL edilmiştir.
- Yapılan savunma sınavı sonucunda tezin DÜZELTİLMESİ için ay EK SÜRE verilmesinin Enstitü Müdürlüğüne önerilmesi kararı alınmıştır. (en fazla 3 ay)
- Yapılan savunma sınavının sonucunda tezin REDDEDİLMESİ kararı alınmıştır.

Savunmada Tezin Başlığı : Değişmedi. Değişti.

Tezin Yeni Başlığı :

Öğrenci Savunmaya : BİLİMSEL ETİK KURUL ONAY FORMU

Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili hükümleri uyarınca yukarıda belirtilen tarih ve saatte Tez Savunma Jürisi toplanmış ancak ilgili öğrenci savunma sınavına gelmemiştir. Adayın tez çalışmasını Jüri önünde sunmadığı için yapılan değerlendirmeler sonunda adayın tez çalışmasıyla ilgili aşağıdaki kararı,

OY BİRLİĞİ ile REDDEDİLMİŞTİR.

ile almıştır.

Tez Sınavı Jürisi	Unvanı, Adı Soyadı	İmza
Danışman Üye	Yrd. Doç. Dr. Hüseyin Ünübol	
Üye	Doç. Dr. Gökben Hızlı SAYAR	
Üye	Yrd. Doç. Dr. Hüseyin Ozan Tekin	

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Evli Çiftlerde Zihin Kuramı Ölçek Değerlerinin, Evlilik Doyumu ve Eş Desteğine Olan Etkisinin İncelenmesi” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

25/11/2016

Cemre Ceren TAN

İmza

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
GİRİŞİMSSEL OLMAYAN ARAŞTIRMALAR
ETİK KURULU BAŞKANLIĞI

SAYI: B.08.6.YÖK.2.ÜS.0.05.0.06 /2016 /41

30.03.2016

Sayın Yrd. Doç. Dr. Hüseyin Ünübal
(Cemre Ceren Tan)

Üsküdar Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu'nun 16 Mart 2016 tarihinde, 04 No.lu toplantısında değerlendirmeye aldığı ölçütü: "*Evlilik Çiftlerde Zihin Kuramı Ölçek Değerlerinin, Evlilik Dayanımı ve Eş Desteğine Olan Etkisinin İncelenmesi*" adlı araştırmaya projentizin etik açıdan uygun olduğunuz karar verilmiştir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Yrd. Doç. Dr. Cimbir TAŞ
Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik
Kurulu Başkanı

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
Bilimsel Etik Sayfası	i
Tez Kabul Formu	ii
Bilimsel Etik Kurul Formu.....	iii
Önsöz/Teşekkür	vi
Özet.....	vii
Summary.....	viii
Tablolar Listesi.....	ix
Ekler Listesi.....	x
BÖLÜM I: GİRİŞ	1
1.1. PROBLEM CÜMLESİ.....	2
1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	2
1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	3
1.4. TANIMLAR.....	3
BÖLÜM II: KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	4
2.1. ZİHİN KURAMI	4
2.1.1. Zihin Kuramı Teorileri	7
2.1.1.1. Modüler Kuram	7
2.1.1.2. Kuram Kuramı	8
2.1.1.3. Simülasyon Kuramı	8
2.1.2. Zihin Kuramı İle İlgili Yapılan Çalışmalar	9
2.2. EVLİLİK DOYUMU	11
2.2.1. Evlilik Doyumuyla İlgili Kuramsal Açıklamalar.....	15
2.1.1.1. Sosyal Mübadele Kuramları	15
2.1.1.2. Sosyal Öğrenme Kuramı	15
2.1.1.3. Bağlamsal Model	16
2.1.1.4. Kişiler Arası İletişime Dair Sosyal Biliş Kuramı	16
2.1.1.5. Yükleme Kuramı	16
2.1.1.6. Bağlanma Kuramı	16
2.2.2. Evlilik Doyumunu ile İlgili Yapılan Araştırmalar	17
2.3. EŞ DESTEĞİ	20
2.3.1. Eş Desteği ile İlgili Yapılan Çalışmalar	24
BÖLÜM III: YÖNTEM	29
3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ.....	29
3.2. EVREN VE ÖRNEKLEM.....	29
3.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI.....	29
3.3.1. Sosyodemografik Veri Formu.....	29
3.3.2. Gözlerden Zihin Okuma Ölçeği	29
3.3.3. Evlilik Yaşamı Ölçeği	30
3.3.4. Eş Destek Ölçeği	30
3.4. VERİLERİN TOPLANMASI.....	31
3.5.ARAŞTIRMADA KULLANILAN VERİ ANALİZİ TEKNİKLERİ	31

BÖLÜM IV: BULGULAR	32
4.1. : Örneklem Grubuna Ait Betimleyici İstatistik Analiz Sonuçları.....	32
4.2. : Örneklem Grubunun Gözlerden Zihin Okuma Ölçeği'nden Aldıkları Puanların Karşılaştırılması	33
4.3. : Örneklem Grubunun Evlilik Yaşamı Ölçeği'nden Aldıkları Puanların Karşılaştırılması	34
4.4. : Örneklem Grubunun Tanıtıcı Özellikleri İle Eş Destek Ölçeği'nden Aldıkları Puanların Karşılaştırılması.....	36
4.5. : Evli Çiftlerin Evlilik Doyumu ile Eş Desteği Arasındaki İlişki	37
4.6. : Evlilik Doyumunun, Zihin Kuramı Ölçek Değerlerine Olan Etkisi	37
4.7. : Eş Desteğinin Zihin Kuramı Ölçek Değerlerine Olan Etkisi	38
BÖLÜM V: TARTIŞMA VE SONUÇ	39
5.1. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	43
BÖLÜM VI : ÖNERİLER	44
KAYNAKÇA	45
EKLER	60
ÖZGEÇMİŞ	96

ÖNSÖZ/TEŞEKKÜR

Araştırmamın her aşamasında desteklerini esirgemeyen danışmanım Yrd. Doç. Dr. Hüseyin ÜNÜBOL'a, öneri ve düşünceleri ile araştırmamı zenginleştiren tüm dostlarıma, bu zorlu süreçte devamlı beni motive eden aileme teşekkürlerimi sunarım.

Cemre Ceren TAN

ÖZET

(Tan, Cemre Ceren, Yüksek Lisans, İstanbul, 2016)

Evli Çiftlerde Zihin Kuramı Ölçek Değerlerinin, Evlilik Doyumu Ve Eş Desteğine Olan Etkisinin İncelenmesi

Bu araştırmanın temel amacı evli çiftlerde zihin kuramı ölçek değerlerinin, evlilik doyumu ve eş desteğine olan etkisini incelemek ve çıkan sonuçları literatür kapsamında tartışıp, literatüre katkıda bulunmaktır.

Araştırmanın örneklemini 75 evli çift oluşturmaktadır. Toplam 150 kişi örneklemini oluşturmaktadır. Araştırmada Sosyodemografik Form, Gözlerden Zihin Okuma Ölçeği, Evlilik Yaşamı Ölçeği ve Eş Destek Ölçeği uygulanmıştır. Araştırmanın modelini betimsel yöntem oluşturmaktadır. Araştırma verilerini SPSS 16.00 programı kullanılmıştır. Yapılan normallik testi sonucuna göre verilerin normal dağılım gösterdiği tespit edilmiş olup, Parametrik Testler uygulanmıştır. Ayrıca ölçek yapıları içinde faktör analizi yapılmıştır. Araştırmanın hipotezlerinin istatistiksel sonucuna ulaşmak içinse korelasyon analizi yapılmıştır.

Araştırma sonucunda evlilik doyumu ile eş desteği arasında negatif yönde, düşük düzeyde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Evlilik doyumu ile zihin kuramının ilişkisini belirlemek üzere yapılan regresyon analizi istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Eş desteği ile zihin kuramının ilişkisini belirlemek üzere yapılan regresyon analizi istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Evlilik doyumu, eş desteği, gözlerden zihin okuma.

SUMMARY

(Tan, Cemre Ceren, Master İstanbul, 2016)

EXAMING THE IMPACT OF THE THEORY OF MIND SAMPLE VALUE MARITAL SATISFACTION AND SPAUSAL SUUPORT OF MARRIED COUPLES

The main purpose of this research is to examine the impact of the theory of mind sample values in married couples on marital satisfaction and spowal support; and by discussing the results as literature, to contribute to the literature.

The sample of the research consist of 75 married couples. In total 150 people generate the sample. In this research sociodemograaphic form, the scale of readind mind through eyes, the scale of marriage life and the scale of spowal support were appliedf. The descriptive method forms the model of the research. SPSS 16.00 program was used in datum of research. According to the result of normality test, it was observed that datum sfow normal range; and parametric tests were appliedf. Furthermare, to get the statistical results of hypothesis of the researc, the correlation analysis was done.

As a result of the research; a negatively lower down and meaningful relation was observed between marital satisfaction and spowal support. Regression analysis that is done to definethe relation of marital satisfaction and the theory of mind was not found statistically meaningful. Regression analysis that is done to define the relation of spowal support and the theory of mind was not found statistically meaningful.

Key Words: Marital satisfaction, spowal support, reading mind through eyes

TABLolar LİSTESİ

Tablo 4.1: Örneklem Grubuna Ait Betimleyici İstatistik Analiz Sonuçları.....	32
Tablo 4.2: Örneklem Grubunun Gözlerden Zihin Okuma Ölçeği'nden Aldıkları Puanların Karşılaştırılması	33
Tablo 4.3: Örneklem Grubunun Evlilik Yaşamı Ölçeği'nden Aldıkları Puanların Karşılaştırılması	34
Tablo 4.4: Örneklem Grubunun Tanıtıcı Özellikleri İle Eş Destek Ölçeği'nden Aldıkları Puanların Karşılaştırılması.....	36
Tablo 4.5: Evli Çiftlerin Evlilik Doyumu ile Eş Desteği Arasındaki İlişki.....	37
Tablo 4.6: Evlilik Doyumunun, Zihin Kuramı Ölçek Değerlerine Olan Etkisi.....	37
Tablo 4.7: Eş Desteğinin Zihin Kuramı Ölçek Değerlerine Olan Etkisi.....	38

EKLER LİSTESİ

EK 1 Sosyo-Demografik Veri Formu

EK 2 Gözlerden Zihin Okuma Ölçeği

EK 3 Evlilik Yaşanı Ölçeği

EK 4 Eş Destek Ölçeği

EK 5 Özgeçmiş

BÖLÜM I

GİRİŞ

Evlilik doyumu kavramı ile evlilik uyumu, niteliği ve mutluluk gibi kavramlar benzer anlam taşımaktadır (Berscheid and Regan, 2005).

Levinger ve Huston (1990), evlilik uyumunun, çiftlerin birlikte uyum içerisinde var olma kapasiteleri olduğunu düşünmüşlerdir. Bilindiği gibi, bireylerin ilişkilerini sürdürmelerinde ya da ilişkilerini bitirmelerinde pek çok değişken etkili olabilmektedir.

Ailenin temelini evlilik bağıyla eşler oluşturmaktadır. Evlilik neslin devamı için en gerekli ve temel olgudur (Larson and Holman, 1994). Evlilik, farklı kültürlerde, evrensel bir yapı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bireyi sosyal açıdan geliştirir ve bu yönüyle fizyolojik ve psikolojik olarak bireylerin gereksinimlerini doyurmayı amaçlamaktadır (Özgüven, 2009).

Çok boyutlu bir kavram olan sosyal destek kavramı duygusal destek, maddi destek, bilgi desteği, sosyal birliktelik desteği gibi konuları içermekte, bireyin çevresinden gördüğü maddi, kişisel, psikolojik ve sosyal alanlardaki yardımdır (Yıldırım, 2004). Evlilik açısından, sosyal destek ele alındığında, evli bireyler için eş desteğinin niteliksel olarak, çevrelerinden sağladıkları diğer sosyal destek türlerinden farklı ve daha üstün bir yere sahip olduğu görülmektedir.

Zihin kuramı; inançlar, istekler, niyetler, hayaller ve duygular gibi zihinsel durumlardan çıkarsama yaparak eylemde bulunmaktır. Günlük hayatımızdaki sosyal yaşam, çevremizde bulunan bireylerin duygularından inançlarına kadarki zihin durumlarının anlaşılabilir, davranışları hakkında yorum yapabilme yeteneğine dayanmaktadır. Davranışları değerlendirme becerisi ise zihinsel bir beceridir ve zihin kuramı ile açıklanmaktadır (Wellman and Estes, 1986).

1.1.PROBLEM CÜMLESİ

Evli çiftlerde zihin kuramı ölçek değerlerinin, evlilik doyumu ve eş desteğine olan etkisini ne düzeydedir?

Alt Problemler:

1. Evli çiftlerin; cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, meslek ve kaç yıldır evli olduğu değişkenleri zihin kuramı ölçek değerlerini anlamlı derecede etkilemekte midir?

2. Evli çiftlerin; cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, meslek ve kaç yıldır evli olduğu değişkenleri evlilik doyumunu anlamlı derecede etkilemekte midir?

3. Evli çiftlerin; cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, meslek ve kaç yıldır evli olduğu değişkenleri eş desteğini anlamlı derecede etkilemekte midir?

Hipotezler:

1. Evli çiftlerde zihin kuramı ölçek değerleri ile evlilik doyumu arasında ilişki vardır.

2. Evli çiftlerde zihin kuramı ölçek değerleri ile eş desteği arasında ilişki vardır.

1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Yapılan araştırmanın temel amacı evli çiftlerde zihin kuramı ölçek değerlerinin, evlilik doyumu ve eş desteğine olan etkisini incelemek ve çıkan sonuçları literatür kapsamında tartışıp, literatüre katkıda bulunmaktır.

1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Bu evli çiftlerde zihin kuramı ölçek değerlerinin, evlilik doyumu ve eş desteğine olan etkisinin incelenmesi; cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, çalıőılan meslek sektörü ve kaç yıldır evli olunduğuna göre sonuç deęiőkenlerinin incelenmesi ve sonuçların açıklanması için yapılmıştır. Yapılan literatür taramasında evli çiftlerin zihin kuramı değerleri ile evlilik doyumu ve eş desteğini bir arada inceleyen çalıőmaların olmadığı görölmüőtür. Literatürdeki bu boőluęu doldurmak ve tespit edilen sonuçlara göre önerilerde bulunmak çalıőmamızı önemli kılmaktadır.

1.4. TANIMLAR

Zihin Kuramı: “Bir davranışı tahmin etme ya da sebebini anlamak için kişinin kendine ve başkalarına yönelik inançlar, niyetler, istekler gibi zihinsel süreçleri anlayabilmesidir” (Leslie, 1987).

Evlilik Doyumu: Eşlerden çok bireylerin algısını içeren niteliği ile kişilerin evlilikleri içerisindeki algıladıkları mutluluk ve memnuniyet duygularıdır (Hawkins, 1968).

Eş Desteği: Eşlerin birbirinden aldıkları sosyal destektir (Yıldırım, 2004).

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. ZİHİN KURAMI

Kişinin kendisinin ve başkaların zihinsel süreçlerinin tahmin edilebilmesi zihin kuramı kavramı ile açıklanmaktadır. Zihin kuramı, kişinin sahip olduğu bilişsel yapının dışında çeşitli yapıların olduğunu algılaması, kendisinin ya da diğer insanların zihinsel odlularını anlayabilme becerisidir (Perner, 1999; Gallagher and Firth, 2003; Flavell, 2004).

Zihin kuramı kavramı ilk kez şempanzenin başkasının ne düşündüğünü hayal edip edemeyeceği ve bu bilgiyi kendi davranışlarını değiştirmek için kullanıp kullanamayacağı konusunu içeren bir araştırmada kullanılmıştır (Premack and Woodruff, 1978).

Zihin kuramı kavramı zaman içerisinde psikoloji ile bağlantısıyla birlikte daha da önemli hale gelmiştir. Premack ve Woodruff, zihinsel durumların bir kuramı içerdiğini, bilimdeki teknik terimler şeklinde anlaşılması gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca zihinsel durumlarının temelini iyi anlayan birisinin başkalarının bu durumları hakkında da çeşitli davranışsal öngöründe bulunabileceğini belirtmişlerdir (1978; Akt. Perner, 1999).

Zihin kuramı: “Bir davranışı tahmin etme ya da sebebini anlamak için kişinin kendine ve başkalarına yönelik inançlar, niyetler, istekler gibi zihinsel süreçleri anlayabilmesidir” (Leslie, 1987).

Zihin kuramı, etkileşimde bulunulan kişinin, duygu, düşünce ve amaçları hakkında çeşitli varsayımlar oluşturmak için, başkalarının davranışlarını açıklama ve öngörü becerisi olarak tanımlanmıştır (Pisula, 2010).

Yıldırım ve arkadaşları (2011) zihin kuramını, bireyin kendisinin ve başkalarının zihinsel durumları hakkında öngörü de bulunabilme, zihinsel temsiller oluşturabilme, başkalarının isteklerini, inançlarını ve niyetini anlayabilmesine yönelik zihinsel kapasite şekliyle açıklamışlardır. Zihin kuramı çeşitli çevresel baskılardan kaynaklı oluşabilen doğal bir üründür. Zihin kuramı; acıma, sempati, aldatma ve yalan söyleme gibi olumsuz durumları kapsamaktadır. Zihin kuramının duygusal yüz ifadelerinin yorumlanabilmesiyle sosyal alandaki duygusal ve affektif süreçleri yansıttığı iddia edilmiştir. Yaşanan duygusal durumun daha çok yüz ifadeleri ile aktarılmaktadır (Maurage et al., 2011).

Zihin kuramının ne zaman başladığı konusunda çeşitli görüşler öne sürülmüştür. Bazı araştırmacılar 2 yaşında örtük bir biçimde bu durumun başladığını öne sürerken; bazı araştırmacılar ise 3 yaştan 4 yaşına geçerken gerçekleştiğini öne sürmüşlerdir. Bu farklılık ise zihin kuramının gelişim seyriyle ilgilidir. Erken başlatıcılar bu gelişim seyrinin süregelen ve niceliksel bir yapıda olduğunu düşünürken; geç başlatıcılar 3 yaştan 4 yaşa geçerken niteliksel bir sıçrama meydana geldiğini iddia etmişlerdir (Chandler, Fritz and Hala, 1989).

Baron- Cohen'e (2000) göre zihin kuramı yetilerine sahip olunması başkalarının, kişinin kendinden daha farklı zihinlere sahip olabileceğini fark edebilmesi ile ilişkilidir. Kişinin kendisinin ya da başkalarının zihinsel aktivitelerini anlayabilmesi için, temsil yeteneklerinin olması gerekmektedir.

Yirmiye ve Shulman (1996), ben merkezilik ile gerçekliğin, zihin kuramı ile ilişkili olduğunu savunmuştur (Akt. Bee and Boyd, 2009). Oyun oynarken başka rollere bürünebilmenin, zihin kuramının gelişimini desteklediği belirtilmiştir. Başka çocuklarla bu tarz oyun oynamakta zihin kuramının gelişimini desteklemektedir (Dockett and Smith, 1995; Schwebel, Rosen and Singer, 1997).

Piaget, işlem öncesi dönemdeki çocukların, herkesin olaylara kendi gibi baktığını ve farklı bir bakış açısı olmadığı şeklinde düşündüklerini ifade etmiştir.

Çocuğun gelişimine geniş bir çerçeveden bakarak algısal, duygusal ve kavramsal olarak egosantrik olduklarını belirtmiştir (Miller, 2001).

Zihin kuramının bozulabildiği çeşitli durumlar bulunmaktadır. Bozulan durumlarda ise kendisinin ve başkalarının zihin durumlarını algılayamama veya algılayabildiği durumlarda çeşitli eksikler söz konusu olmaktadır. Bununla birlikte empati kuramama ve başkalarından bağımsız yaşayamama gibi sorunlar doğurabilmektedir. Çevreden gelen uyaranların doğru ve eksiksiz bir şekilde algılanabilmesi, kendisinin ve başkalarının zihin durumlarının kavranabilmesi ve başkalarıyla iletişim kurulabilmesi oldukça önemlidir. Bunların yapılamaması durumunda ise sağlıksız ilişkiler ortaya çıkmaya başlamaktadır. Zihin kuramı yetersizlikleri, bireyin çevresindeki işlevselliği etkilediği görülmektedir. Bununla birlikte başka insanların bilişsel durumları ile ilgili yanlış varsayımlarda bulunma durumu da bulunmaktadır (Yücel, 2008).

Astington (1994) bebeklerin, insanlara nesnelere oranla daha uzun süre bakmalarının ve annelerinin seslerini başkalarından ayırmalarının doğuştan bebeğin, insanları ve nesnelere ayırma eğiliminde olduklarını belirtmiştir. Ona göre, bu durum erken yaşlarda kazanılır ve bunun çocuğun insan kavramına ulaşmasını sağladığını ve zihin kuramı kazanımının göstergesidir.

Repacholi ve Gopnik (1997), 14-18 aylık çocuklarla yaptığı çalışmada 18 aylık çocukların, kendi tercihlerini beğenseler dahi; araştırmacının verdiği tepkilere göre yiyecekleri tercih etmişlerdir. 14 aylık çocuklar ise hiçbir tepkiye bakmaksızın istedikleri yiyeceği tercih etmişlerdir. Bu durum, 18 aylık çocukların arzuları içsel, psikolojik ve kişisel olarak algıladıklarını ve insanların objelere arzuları doğrultusunda davrandıklarını anladıkları yönünde yorumlanmıştır.

Zihin kuramı yeteneklerin gelişimini etkileyen faktörler ise yaş, bilişsel gelişim, dil becerileri, sembolik oyun becerileri, sosyal etkileşim ve ailedir. Zihin kuramı becerilerinin temelleri okul öncesi dönemde atılmaktadır. İlerleyen zamanlarda da bu beceriler kalıcı olmaktadır (Gülay,2008).

Zihin kuramı düzeyinin tespitinde ise Gözlerden Zihin Okuma Testi kullanılmaktadır (Yıldırım vd., 2011).

Gözlerden Zihin Okuma Testi, karmaşık duygu ve düşünce yapılarını temel almakla birlikte, duygu tanıma ve zihin kuramı performansını ölçmeyi hedeflemektedir (Maurage et al., 2011).

2.1.1. Zihin Kuramı Teorileri

Zihin kuramıyla ilgili yapılan çalışmalar, zihin kuramı gelişiminin altında yatan nedenlere ilişkin çeşitli tartışmalara yol açmıştır. Araştırmacılar tarafından, zihni anlamaya yönelik çeşitli kuramlar geliştirilmiştir. Zihin kuramının bütün alanları, zihnin doğasının etkileme gücünü gösterdiğinden, tamamının bilinmesi zihin kuramını daha iyi anlamamıza yardımcı olmaktadır (Youmans, 2004).

2.1.1.1. Modüler Kuram

Modüler kuram, gelişimsel psikolojinin bakış açılarından bir tanesidir. Bu kuram doğuştan gelen yeteneğin olduğunu öne sürer. Bu yetenekler olgunlaşma ya da çevresel olaylar ile otomatik olarak davranışsal değişimi tetiklemektedir. Scholl ve Leslie (1999) bazı araştırmacıların farklı bir zihin modülünün olduğunu aktarmıştır. Buna göre zihin kuramı, sosyal olaylara ilişkin bilgileri işlemektedir (Değirmencioğlu, 2008).

Modül kuramcısı olan Leslie ve Kuram kuramcıları olan Wellman ile Perner çocukların zihni anlamalarının, onların temsil yeteneklerine bağlı olduğunu belirtmişlerdir. Temsil yeteneği, kuram kuramcılarına göre aşamalı olarak kuram oluşturmakla ve öğrenmeyle gelişirken; modül kuramcılarına göre de nörolojik olgunlaşma ile gelişmektedir (Kızıldeli, 2003).

2.1.1.2. Kuram Kuramı

Çocukların zihin kuramı kazanımında ana özellikler ve gelişimsel açıdan temel oluşturmasına ilişkin dikkat çekici çeşitli ortak görüşlere rağmen, gözleme dayalı bulguların kuramsal açıdan nasıl yorumlanması gerektiğine dair oldukça farklı görüşler bulunmaktadır. Çocukların zihni anlamasında “Kuram Kuramı” önemli bir yere sahiptir (Gopnick and Wellman, 1994).

Zihin kuramının kazanımları, kuram kuramı ile açıklanmaktadır. Araştırmacılar, zihinsel temsillerin kazanıldığı yönünde ortak bir noktada buluşurken; bu süreçte meydana gelen değişimleri farklı şekillerde açıklamışlardır. Bu kurama göre zihinsel kuram kazanımları doğumdan itibaren başlamakta ve bu nedenle bebekler dahi çevresinde olup bitenleri açıklamak için ürettikleri bu kuramlar sayesinde olaylar arasında nedensel ilişkiler kurmaya ve evreni açıklamaya çalışmaktadırlar (Ertuğrul, 2011).

2.1.1.3. Simülasyon Kuramı

Kişilerin çevresindeki olaylara yönelik değerlendirmeleri, benzetme yaparak öğrenilmektedir. Yani kişi, başkasının zihinsel algısını alarak bu şekilde değerlendirme yapar. Ayrıca başkalarının yerinde olsa ne yapacakları yordayarak öğrenilmektedir (Youmans, 2004).

Simülasyon kuramı, bir zihnin diğer zihinleri benzetme yolu ile anlayabildiğini ileri süren benzetim kuramıdır. Buna göre bir kişinin, bir başkasının zihnini anlamak için ötekinin maruz kaldığı deneyimleri kendi zihninde tekrar oluşturması gerekmektedir (Gallese and Goldman, 1998).

2.1.2. Zihin Kuramı İle İlgili Yapılan Çalışmalar

Yapılan araştırmada Williams Sendromu olan kişilerin, aynı zekaya sahip olduğu sağlıklı bireylerden daha iyi zihinsel beceri sergiledikleri tespit edilmiştir (Sullivan, Winner and Tager-Flusberg, 2003).

Keçeli Kaysılı ve Acarlar (2011), tarafından yapılan ve 72 çocuğun katıldığı araştırmada 3 yaşındaki çocukların yanlış inançları algılayabildikleri; 4 yaşındakilerin ise başkalarının yanlış inançlarını algılayabildiği tespit edilmiştir.

Küçükparlak (2011) tarafından yapılan araştırmada, sosyal anksiyete bozukluğu ile Zihin Kuramı işlevlerinin sağlıklı kontrollerden daha kötü olduğu, bu durumun anksiyete veya depresyon gibi başka bir durumdan doğrudan kaynaklanmadığını tespit edilmiştir. Ayrıca sosyal anksiyete bozukluğunda hem kaygılı hem de kaçınan bağlanma skorları yüksek bulunmuştur. Hem bağlanma hem de zihin kuramını etkileyecek ortak nörobiyolojik fenomenler bulunmaktadır ve bunların araştırılması sosyal anksiyete bozukluğunun etiyolojik açıklamasına ve tedavisinde yardımcı olabileceği belirtilmiştir.

Canan (2012) tarafından yapılan araştırmada, okul öncesi eğitim düzeyinde iki dilli ve tek dilli çocukların dil gelişimleri, üstdil becerileri ve zihin kuramı gelişimleri incelenerek, iki dilli olmanın zihin kuramı gelişimi üzerindeki etkilerini belirlemek amaçlanmıştır. Yapılan araştırmanın sonuçlarına göre zihin kuramı gelişiminde iki dilli ve tek dilli olmanın istatistiksel olarak anlamlı bir etken olduğu, ancak üstdil becerilerinin bir etkisinin olmadığı tespit edilmiştir.

Gözün Kahraman (2012) tarafından zihin kuramı üzerinde yapılan araştırmada, Deney ve kontrol grubu oluşturulmuştur. Uygulama sürecinin ilk aşamasında deney ve kontrol grubundaki çocuklara ön test uygulaması yapılmıştır. Daha sonra deney grubundaki çocuklara 12 oturumluk Zihin Kuramı'na dayalı eğitim programı uygulanmıştır. Zihin Kuramı'na Dayalı Eğitim Programı; farklı istek, farklı inanç, bilgi erişimi, yanlış inanç ve duyguları anlama gibi zihin kuramı becerilerini ve algı, dikkat,

bellek, problem çözüme gibi bilişsel becerileri içermektedir. Kontrol grubundaki çocuklara ise araştırmacı tarafından herhangi bir eğitim verilmemiştir. Eğitim programının uygulaması tamamlandıktan hemen sonra deney ve kontrol grubundaki çocuklara son test uygulamaları yapılmıştır. Uygulamanın en son aşamasında; son test uygulamasından dört hafta sonra, deney grubundaki çocuklara kalıcılık testi yapılmıştır. Araştırmanın sonucunda, deney grubunun zihin kuramı görevlerine ilişkin performanslarının ön testten son teste anlamlı bir şekilde arttığı tespit edilirken, kontrol grubunun bilgi erişimi görevi hariç diğer zihin kuramı görevlerindeki performanslarında anlamlı bir artış tespit edilmemiştir.

Altıntaş (2012) tarafından yapılan araştırmada, erişkin dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olgularında zihin kuramı yetilerinin değerlendirilmesi ve zihin kuramı bozukluğu olan, dikkat eksikliği hiperaktivite tanısı almış bireylerde sosyal uyum düzeyinin araştırılması hedeflenmiştir. Araştırma sonucuna göre, erişkin Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite olguları ile sağlıklı kontroller arasında zihin kuramı ve sosyal uyum açısından fark tespit edilmemiştir.

Tatlı Cardak (2013) tarafından yapılan araştırmada, bipolar bozukluk tanısıyla takip edilen bireylerin çocuklarında yürütücü işlevler ve zihin kuramı becerilerinde bozulma olup olmadığının belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışma grubuna ebeveynlerinden Bipolar Kişilik Bozukluğu tanısı konan 9-16 yaş arası 28 çocuk alınmıştır. Kontrol grubu ise birinci derece akrabalarında Duygudurum Bozukluğu, Psikotik Bozukluk ve Yaygın Gelişimsel Bozukluk öyküsü olmayan 30 çocuktan oluşturulmuştur. Yapılan araştırma sonucuna göre, çalışma grubunda yürütücü işlevler ve zihin kuramı performansları arasında ilişki olduğu saptanmıştır.

Korucu (2014) tarafından yapılan araştırmada Türkiye'de yaşayan 3-6 yaş arası 212 çocuk, aileleri ve öğretmenleri örneklem grubunu oluşturmuştur. Araştırma sonucunda ise, zihin kuramı yeteneği sosyal yetkinlik ile anlamlı düzeyde ilişkiliyken, zihin kuramı öz düzenleme beceresi ve sosyal yetkinlik arasındaki ilişkiye aracılık etmediği tespit edilmiştir.

Altıntaş (2014) tarafından yapılan araştırmada, Çocuklar İçin Zihin Kuramı Test Bataryası'nın 4 ve 5 (48-71 ay) yaş çocukları için geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini, random yöntemiyle seçilmiş 4-5 yaş normal gelişim gösteren 424, otizm spektrum bozukluğu gösteren 30 olmak üzere toplamda 454 ocuk oluşmaktadır. Araştırma sonucuna göre ise cinsiyet değişkenine göre zihin kuramı ölçek değerlerinin kızlarda daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Yaş değişkenine göre 5 yaş, anne eğitim düzeyi değişkenine göre annesi yüksek ğretim mezunu olanlar, baba eğitim değişkenine göre, babası yüksek ğretim mezunu olanlar, okul türü değişkeninde resmi okul öncesi kurumları ve gelişim türü değişkenine göre normal gelişim gösteren çocukların lehine anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir

2.2. EVLİLİK DOYUMU

İnsan hayatındaki en önemli yaşantılardan birisi evliliktir. Evlilik ile birlikte yaşanacak deneyimin niteliği, kişinin yaşam kalitesiyle orantılı olarak ilişki içerisindedir (Hünler ve Genoz, 2003). Eşlerden çok bireylerin algısını içeren niteliği ile kişilerin evlilikleri içerisindeki algıladıkları mutluluk ve memnuniyet duygularıdır (Hawkins, 1968).

Evlilik doyumunda çiftlerin birbirlerinin bedel ödemeleri ve bazı cezai yaptırımlarla karşılaşması olağan bir durumdur (Shackelford and Buss, 2000). Eşler arasında eşitlik algılarının olması, bedensel ve zihinsel memnuniyetin olması, evlilik doyumunun öğelerindedir (Gökmen, 2011).

Alpay (2009)'a göre evlilik doyumunu, evliliğin devamında ilişki niteliğinin belirlenmesinde, ilişkinin geleceğini görebilmeye ve incinme yaşantılarında kişilerin vereceği tepkilerin ele alınmasında önemli sonuçlar veren bir olgudur.

Berscheid ve Regan (2005) evlilik doyumunu, ilişkiye yönelik olumlu ya da olumsuz duygular olarak ele almaktadırlar. Robins, Caspi ve Moffitt (2000) ise evlilik doyumunu ilişkideki mali durum, iş bölümü, gelecek planları gibi farklı boyutlarda çiftlerin ne kadar tatmin oldukları ile ilgili olduğunu belirtmiştir.

Psikolojik olarak sağlıklı olmanın gereklerinden birisi evlilik doyumdur. Evlilikle birlikte yaşanan bir takım problemler çeşitli psikolojik sorunlara yol açmaktadır (Fincham and Beach, 1999).

Yapılan evlilikte doyumun sağlanması çiftler arasında olumlu değerlendirmelerin yapılmasına kapı aralamaktadır. Doyumun artması ile birlikte yapılan değerlendirmeler daha olumlu ve idealleştirilmiş hale gelmektedir. Yapılan araştırmalarda ise evlilik doyumunu yüksek olan kişilerin, yüksek düzeyde olumlu yanılısına gösterdikleri tespit edilmiştir (Akbalık-Doğan, 2010).

Kirby (2005)'e göre, kişilerin evlilikleri ile ilgili olarak bakış açıları ve algıları, evlilik doyumunu kavramı ile açıklanmaktadır. Evliliğin güçsüz olması ise doyumunu azaltmaktadır.

Tarhan (2005) evlilikte tatmin edilmesi gereken bazı psikolojik ihtiyaçları olduğunu ve evliliğin korunması, geliştirilmesi için çiftlerin üzerine düşen görevleri yerine getirmediğinde psikolojik ihtiyaçların zarar gördüğünü belirtmiştir. Bu zararlar birlikte evlilik doyumunda da azalma olmaktadır. Evlilik doyumuna etki eden psikolojik ihtiyaçlar şunlardır;

1. Sevgi,
2. Güven duygusu,
3. İlgil ve destek,
4. Terk edilmeyeceğine inanma,
5. Değer görme ve değer verme,
6. Güvenlik,
7. İletişim,
8. Cinsel doyum,

9. Özgürlük,
10. Ebeveyn olma ihtiyacı,
11. Eğlence ve maddi eşitlik,
12. Manevi değerler,

Evlilikte yaşanacak olan huzursuzluklar çiftlerin ve çocukların fiziksel ve ruhsal sağlıklarını olumsuz etkilemektedir. Bu olumsuz etkilerden ötürü evlilik doyumu oldukça önemli hale gelmektedir. Yapılan araştırmalarda, evlilik doyumu düşük olduğunda evli kadınlarında yaşam kalitesinin düştüğü, kadınlarda depresyona sebep olabildiği, iki cinste de cinsel işlev bozukluğuna sebep olduğu tespit edilmiştir (Güleç, 2012).

Evlilik doyumu problem çözme becerileri ve üretkenlikle ilgilidir. Buradan da anlaşılacağı gibi bu kavram sadece çiftlerin düşünce ve bilişsel yapıları ile ilgili değildir. Yaşanılan ya da yaşanması muhtemel sorunlara çözüm bulabilmek evlilik doyumunun düzeyinde önemli bir etken olmaktadır (Güven ve Sevim, 2007).

Terman ve arkadaşları (1938), evlilik ile ilgili ilk araştırmayı yapmıştır. Yapılan bu araştırmada mutlu ve mutsuz çiftler arasındaki farkların neler olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır. Bireysel kişilik teorisi ışığında yapılan araştırmada bazı kişilik özelliklerinin başarılı bir evlilik yapmak için yeterli olup olmadığı tespit etmeye çalışılmıştır. Mutlu bir evlilik için yeterli bir kişilik profilini destekleyecek bir durum tespit edilmediği, mutsuz evliliği olan insanların bir çok farklı etkiden şikayet etme eğilimi gösterdiği tespit edilmiştir (Akt. Gottman ve Notarius, 2002).

Galin ve Brommer (1996)'e göre doyuma ulaşabilmek için 3 gelişimsel değişiklikle baş edebilmesi gerektiğinden bahsetmiştir. Bu dönemler ise,

Bağlılık: Evlilikte eşler birinci partnerlerdir. Eşine yüksek düzeyde bağlı olanlar, eşinin çevresine de bağlıdır.

Güç: Eşler, evlilik içerisinde kimin nasıl davranması gerektiği konusunda belirleyicidir. Çiftlerin güçleri paylaşıldıklarında en etkin seviyeye ulaşır.

Yakınlık: Eşlerin evlilik içerisinde yakınlık ve yalnızlık dengesini kurması oldukça önemlidir. Bu denge hemen kurulmaz ve oldukça hassastır (Gazioğlu, 2011).

Rosen-Grandon, Myers ve Hattie (2004) göre, evlilik doyumunda aşk, sadakat ve paylaşılan değerler olmak üzere 3 unsurun olduğunu belirtmişlerdir. Fakat bu belirlenen değişkenlerin evlilik doyumuna ulaşmada yeterli olmadığı ve bu noktada sadakat olgusunun devreye girdiği belirtilmiştir. Yapılan araştırmada, sadakate önem verenlerin doyum düzeylerinin yüksek olduğu ve bu durumun cinsel doyumunu da kapsadığı belirlenmiştir (Curun, 2006).

Çelik ve Yazgan-İnanç (2009) ise aile, cinsellik ve benlik olmak üzere, evlilik doyumunu belirleyen üç alt boyutu olduğunu belirtmiştir.

Gurung, Sarason ve Sarason (2001), evli çiftlerin eşlerine ilişkin bilişsel temsillerinin açık ve olumlu olması durumunda, eşlerini kendi benliklerine daha çok dahil ettiklerini belirtmiştir. Aynı zamanda bu durumun, eşlere olan bağlanma düzeyinin de arttırdığı gözlenmiştir.

Lomore, Spencer ve Holmes (2007) tarafından yapılan araştırmada düşük benlik saygısı olan kadınların eşleriyle benzer değerlerini düşünmesinin, kabul görme hissini arttırdığı tespit edilmiştir. Benzer değerlerin daha da belirgin hale getirilmesi ile birlikte çiftlerin, ilişkisine odaklandığını ve bunun da doyumunu arttırdığı gözlenmiştir.

Rusbult ve arkadaşları (2000), kişilerin ilişkisini olumlu algılamasının, ilişkinin sürdürülebilirliğini ve ilişki uyumunu arttırdığı gözlenmiştir. Fincham ve Linfield (1997) ise çiftlerin birbirlerine karşı olumlu görüşlerinin fazlalığının, mutluluğu arttırdığını bildirmişlerdir.

2.2.1. Evlilik Doyumuyla İlgili Kuramsal Açıklamalar

Bu bölümde evlilik doyumuna kuramsal bakış açıları incelenmiştir.

2.2.1.1. Sosyal Mübadele Kuramları

Sosyal mübadele kuramlarına göre, ilişkileri ödül-bedel ilişkisine dayanmaktadır. Daha fazla ödül alıp, düşük bedel ödeme tercih edilir. Buradan bahsedilen ödül, haz ve doyumdur. Bedel ise performansı engelleyen çeşitli faktörlerdir. Para ve çaba harcamak, ödülü alamamak bedel olarak gösterilebilir. Evlilikte çiftler, ödediklerini düşündüğü bedelin karşılığını ödül olarak alamadıklarını düşünürlerse çeşitli sorunlar oluşmaya başlar. Bu sorunların sonu her zaman ayrılık değildir. Bazen bu durumlarda da ilişkilerin devam ettiği görülür (Thibaut and Kelley, 1959; Hovardaoğlu, 1995).

2.2.1.2. Sosyal Öğrenme Kuramı

Evliliklerin niteliklerinin, çocukların evliliklerini ve boşanmaları nasıl etkileyeceğini açıklamaktadır. Bireyler, ebeveynlerin evlilikleri esnasındaki davranışlarını inceleyerek, kendi evliliklerindeki davranışlarının büyük bir kısmını belirlerler. Yani birey evliliğinde, ebeveynlerini model alabilmektedir (Bandura, 1977).

Bu kurama göre, çiftler ceza ve ödülleri özel yollarla değerlendirip yorumlamaktadır. Çiftlerin sorun yaşadıkları ilişkilerini devam ettirmede kendi aralarında yanlış anlaşılmanın önemli bir yeri olduğu düşünülmektedir. Bunun sebebi ise algılardan ve davranışsal beklentilerden kaynaklanmaktadır. Daha detaya inilmeden çarpıtmaların ve sorunların sorgulanmaması ise çıkan olumsuz sonuçlara kapı aralamaktadır (Anar, 2011).

2.2.1.3. Bağlamsal Model

Bağlamsal model, evlilikteki davranışları etkileyen psikolojik koşullar ve değişkenlerdir. Bu model, eşlerden birisinin davranışına verilen tepkileri ele almaktadır. Bu tepkiler, psikolojik koşullarla ilişkilidir (Bradbury and Fincham, 1988).

2.2.1.4. Kişiler Arası İletişime Dair Sosyal Biliş Kuramı

Kişiler arası iletişime dair sosyal biliş kuramı, bireylerin başkaları hakkında ne düşündüğünü incelemektedir. Karşısındaki kişiyi olduğu gibi kabul edebilen çiftlerin evlilik doyumunun yüksek olduğu tespit edilmiştir. Çiftlerin birbirlerini kendilerine has olan özellikleriyle kabul etmesi, eşine karşı bağımlı ya da kontrolcü davranmaması, bunların yerine eşitlik ilkesi ile yaklaşmasının bu noktada etkili olduğu düşünülmektedir (Çınar, 2008).

2.2.1.5. Yükleme Kuramı

Yükleme kuramı evlilik doyumunu, nedensel yükleme ve sorumluluk kavramlarıyla açıklamıştır. Nedensel yüklemeler bir olayı oluşturan oluşuma ilişkin açıklamaları içermektedir. Bu yüklemede asıl durum odak, istikrar, kontrol ve genelliktir. Evlilik doyumunda nedensel yüklemeleri anlayabilmek için bu bahsedilen durumları iyi anlamak gerekmektedir. Sorumluluk yüklemesinde ise verilecek bir hesabın olması ile ilgilidir (Bradbury and Fincham, 1988).

Nedensellik yüklemeleri, olaya sebep olan etmenlerle ilgilenirken; sorumluluk yüklemelerinde ise olaylardan sorumlu olan kişilerle ilgilenilmektedir (Freedman, Sears and Carlsmith, 2003).

2.2.1.6. Bağlanma Kuramı

Bağlanma kuramına göre, bebeklik döneminde anne ya da bakımı gideren bakıcıya bağlanma durumunun ileriki yaşlarda da genellenebildiği ifade edilmiştir. Bu

kurama göre, çocuk ve bakıcısı ile oluşan ilişki sonucunda zihinsel temsil oluştuğunu ve bunun ileriki yıllardaki davranışları etkilemektedir (Atkinson et al., 2002; Segrin 2004; Çınar, 2008).

2.2.2. Evlilik Doyumu ile İlgili Yapılan Araştırmalar

Xiaohe ve Whyte (1990), görücü usulü ile yapılan evliliklerin anlaşarak yapılan evliliklerden daha fazla doyum sağladığını belirtmiştir.

Kurdek (1995) tarafından yapılan araştırmada, yaptığı çalışmada evlilik doyumu ve üç çatışma çözme stili (çatışmaya müdahil olma, geri çekilme, uyum gösterme)arasındaki bağlantıyı incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini, 155 evli çift oluşturmaktadır. Araştırma sonucuna göre, her iki eşin de çatışma çözme stillerinin evlilik doyumunu etkilediği tespit edilmiştir.

Goodman (1999) tarafından yapılan araştırmada, uzun süredir evli olan çiftlerde yakınlığın özerklikten daha önemli olduğu tespit edilmiştir.

Gökmen (2001) tarafından yapılan araştırmada, cinsiyet değişkeni açısından kadınların erkelere oranla evliliklerinden daha az doyum aldıkları tespit edilmiştir.

Çağ ve Yıldırım (2003) yaptıkları araştırmada, evlilik doyumuyla eş desteği ve cinsel yaşam memnuniyeti arasında anlamlı ve pozitif ilişki tespit edilmiştir. Eş desteği ve cinsel yaşam memnuniyetinin doyum üzerinde etkili olduğu tespit edilmiştir.

Evlilik doyumuyla eğitim düzeyi arasında negatif yönde bir korelasyon tespit edilmiştir (Çelik, 2006).

Yapılan başka bir araştırmada ise orta yaştaki (43 ve 61 yaşları arasında) kadınlarla yapılan araştırma evlilik doyumunun çocuklar evden ayrıldıktan sonra arttığı tespit edilmiştir (Gorchoff, John and Helson, 2008).

Butzer ve Campbell (2008) tarafından yapılan araştırmada, yetişkin bağlanması, cinsel doyum ve ilişki doyum arasındaki ilişkiyi incelenmiştir. Araştırma sonucuna göre, endişeli bağlanan bireyler ve endişeli bağlanan bireylerin eşleri cinsel doyumda yüksek puanlar aldıklarında evlilik doyumlarının da yüksek düzeyde olduğu diğer taraftan endişeli bağlanma puanları düşük olan bireyler söz konusu olduğunda cinsel doyum ve evlilik doyumları arasındaki bağlantının daha zayıf olduğu tespit edilmiştir.

ağ (2011) tarafından yapılan araştırmada, evli bireylerde eş desteği ve evlilik doyumları arasındaki ilişkiye bakılmıştır. Buna göre, erkeklerin evlilik doyumlarının kadınlara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Kansız ve Arkar (2011) tarafından yapılan araştırmaya göre, evlilik doyumunun ödül bağımlılığı ile ilişkili olduğu tespit edilmiştir.

Kara (2013) yaptığı araştırmasında, 19- 23 yaş arası uyumun, diğer üç gruba (24-32 yaş, 33-42 yaş ve 43-68 yaş arası) göre daha yüksek olduğu, evlilik doyumunu, evlilik kalitesi, evlilik uyumu gibi kavramların birbirleri ile ilişkili olduğunu tespit etmiştir. Ayrıca, evlilik doyumunun azalmasının evlilik uyumunun azalmasıyla ilgili olduğu tespit edilmiştir.

Stieger, Preyss ve Voracek (2012), hasarlı benlik saygısına sahip bireylerin, kırılğan benlik saygısına sahip bireylere göre daha kıskanç olduklarını tespit etmişlerdir.

Hünler ve Gençöz (2013) tarafından yapılan araştırmada, boyun eğici davranış ile evlilik doyumunu ilişkisine bakılmış ve pozitif ilişki tespit edilmiştir. Boyun eğici davranışlardaki artışın evlilik doyumunu azalttığı tespit edilmiştir. Ayrıca boyun eğici davranışın olumsuz duygular barındırdığı, kişi bu davranışları sergilediğinde evliliğindeki problemlerle de mücadele edemediği, bunun sonucunda da doyumuna ulaşamadığı fikri ne sürülmüştür.

Zeytinoğlu (2013) tarafından yapılan araştırmanın örneklemini 200 evli birey (111 kadın - 89 erkek) oluşturmuştur. Araştırma sonucunda, evlilik doyumuyla en çok

ilişkili bulunan değişkenin evlilik çatışması olduğu; benlik saygısı ve evlilik doyumu arasında düşük bir ilişki tespit edilmiştir. Evli bireylerin benlik saygısı ile evlilikte yaşadıkları çatışmalar arasında da anlamlı bir ilişki olduğu, bu ilişkinin negatif yönde ve orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca yaş ve eğitim düzeyinin evlilik doyumunu anlamlı derecede yordamadığı tespit edilmiştir.

Yıldız (2013) tarafından yapılan araştırmada, algılanan anne baba tutumları ile evlilik doyumu arasındaki ilişki incelenmiş ve bireylerin evlilik doyumlarının yaşına, eşinin yaşına, cinsiyetine, eğitim durumuna, eşinin eğitim durumuna, gelir düzeyine, iş durumuna, evlenme biçimine, evlilik yılına, çocuk sayısına göre farklılaşp farklılaşmadığı araştırılmıştır. Çalışmanın örneklemini 200 evli birey oluşturmuştur. Yapılan araştırma sonucunda, evlilik doyumunun bireylerin eğitim durumuna, eşlerinin eğitim durumuna göre farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Evlilik doyumu ile evlenme biçimi arasında da anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir.

Koçak (2014) tarafından yapılan araştırmada, evli çiftlerde değer benzerliğinin, çiftlerin ideal benliklerinin onaylanmasının ve çiftlerin ideal benliklerine ulaşmalarının kadınların, erkeklerin ve çiftlerin evlilik doyumunu üzerindeki yordayıcı etkisi belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışmanın bir diğer amacı ise, çiftlerin değer benzerliği ile kadınların ve erkeklerin evlilikten aldıkları doyum arasındaki ilişkide ideal benliğin onaylanmasının aracı etkisini belirlemektir. Yapılan araştırma sonucunda, çiftlerin değer benzerliğinin kadınların, erkeklerin ve çiftlerin evlilik doyumunu olumlu biçimde yordadığı tespit edilmiştir. Ayrıca, kadınların ve erkeklerin ideal benliklerinin onaylanmasının hem kadınların hem de erkeklerin evlilik doyumunu olumlu biçimde yordadığı tespit edilmiştir. Kadınların ideal benliklerine ulaşmalarının kadınların evlilik doyumunu; kadınların eşlerinin ideal benliklerine ulaşmalarına yönelik algılarının ise erkeklerin evlilik doyumunu olumlu biçimde yordadığı tespit edilmiştir. Erkeklerin ideal benliklerinin onaylanmasının ve kadınlarının eşlerinin ideal benliklerine ulaşmalarına yönelik algılarının çiftlerin evlilik doyumunu olumlu biçimde yordadığı tespit edilmiştir. Ayrıca, çiftlerin değer benzerliği ile kadınların ve erkeklerin evlilikten aldıkları doyum arasındaki ilişkide çiftlerin ideal benliklerinin onaylanmasının aracı etkisi olduğu görülmüştür.

Atçeken (2014) tarafından yapılan araştırmada, evli bireylerin bağışlama davranışları ile ilişkisi olan farklı değişkenleri incelemek amaçlanmıştır. Araştırma rneklemini İstanbul, Kocaeli, Sivas, Konya ve orum illerinde yaşayan 86 kadın, 59 erkek olmak üzere toplam 145 evli bireyden oluşturulmuştur. Yapılan araştırma sonucunda, cinsiyetin evlilik doyumu, dindarlık ve bağışlama üzerinde etkisi olmadığı, incinme düzeyi, bağışlama alt boyutlarından olan intikam ve ilişki sonlandırma üzerinde anlamlı fark oluşturduğu, kadınların erkeklerden daha fazla incindiği, daha fazla intikam ve ilişki sonlandırma davranışı gösterdiği tespit edilmiştir. Yaş değişkenine göre evlilik doyumunun farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Evlilik doyumu bağışlama ile pozitif yönde, tüm bağışlama alt boyutları (kaçınma, ilişki sonlandırma, intikam) ile negatif yönde yüksek derecede anlamlı ilişkisi olduğu tespit edilmiştir.

Denizci (2015) tarafından yapılan araştırmada, duygu ifadesinin ağrı şiddeti/kişilik özellikleri ve depresyon/evlilik doyumu ilişkilerinde biçimleyici rol oynayıp oynamadığı incelenmiştir. Yapılan araştırma sonucunda, ağrı şiddetinin, nrotisizmin ve duygu ifade edememenin evlilik doyumu üzerine önemli bir etkisi bulunmamıştır.

2.3. EŞ DESTEğİ

Eş desteği, eşlerin birbirinden aldıkları sosyal destektir (Yıldırım, 2004).

Evliliğin sağlıklı bir şekilde devam edebilmesi için, çiftler arasında birbirlerine destek olma durumları oldukça önemlidir. Sağlanan destekler sayesinde, eşler belli bir süre sonra sosyal yaşantılarda, birbirlerinin destek kaynağı haline geldiği görülmektedir (Beach et al., 1993; Burleson, 2001). Yaşanılan stres durumlarında, eşler tepkilerini ilk olarak eşlerine yöneltilmektedir. Yapılan araştırmalarda da kriz anında ilk destek başvurusu yapılan kişilerin eşler olduğu tespit edilmiştir (Dehle et al., 2001; Gardner and Cutrona, 2004).

Bireyler güvenebilecekleri, kendileriyle ilgilenen ve değer veren, varlığını hissettiğinde mutluluk duyduklarında, kendilerini sosyal destek sistemi içinde bulurlar.

Aile fertleri, en önemli kişisel destek kaynaklarıdır. Aile içerisinde de eşler, birbirlerinin en önemli destek kaynaklarıdır (Güven, Şener ve Yıldırım, 2011).

Sosyal destek, eşler için önemli bir etkidir. Fakat eşlerin, ne zaman, ne ölçüde sosyal desteğe ihtiyaç duydukları ve hangi sosyal destek boyutuna ihtiyaç duyduğunun cinsiyete göre farklılık gösterdiği bildirilmiştir (Chambers, 2008).

Sosyal destek kavramı, alıcıya duygusal destek sağlama, kişiyi onaylama ya da saygı duyma, bilgi desteği ve maddi destek, öz saygı desteği gibi çeşitli alt boyutlardan oluşmaktadır (Cutrona, 1996; Vinokur, Price and Caplan, 1996).

Evlilik kalitesi ve kalıcılığı ile ilgili olarak 4 farklı sosyal destek mekanizması geliştirilmiştir (Curun, 1996). Bunlar,

1. Yoğun stres altında eşten gelen destek, eşler arasındaki duygusal geri çekilmeyi ve eşlerin birbirlerinden soyutlanmasını önlemektedir.

2. Eşten gelen desteğin, klinik olarak depresyonun başlamasını önlediği gözlenmiştir.

3. Anlaşmazlık durumunda ise eşlerin birbirlerine destekleyici davranışları, yaşanan çatışmalardaki olumsuz etkileri engellemektedir.

4. Eşler arasındaki duygusal yakınlık, destekleyici etkileşimler sayesinde güçlü bir bağ haline gelmektedir.

Özellikle çalışan eşlerde, eve gelindiği zaman birbirlerine göstereceği destek, işin getirdiği stres durumlarını ortadan kaldırabilir. Eşlerin birbirlerine gösterdiği olumlu desteğin, yaşanan stres durumlarıyla başa çıkma konusunda kolaylık sağladığı görülmektedir (Repetti, 1989).

Evli bireylerin eşlerinden algıladıkları sosyal destek boyutu 4'e ayrılmıştır. Bunlar;

Duygusal destek: Sevilme, ilgi, değer ve anlayış görme, korunma ve özen gösterilme gibi duygusal ihtiyaçlarının karşılandığını hissettiği destek boyutudur (Cohen and Wills, 1985).

Duygusal destek, insanların birbirlerinden aldıkları duygusal yakınlık ve sevgidir. Bireye kabul edildiği ve saygı duyulduğu hissini sağlayan bu destek boyutu sayesinde, kriz zamanlarında yararlı olmaktadır. Bunun sebebi ise duygusal destek sayesinde, bireyin kendisine yardım eden ve yakın olan insanlar olduğunu fark etmektedir (Jacobson, 1986).

Duygusal destek sayesinde çiftler güven duygularını ve duygusal bağlarını güçlendirmektedir. Duygusal bağların güçlü olması, çiftlerin evliliklerinde yaşadığı problemlerle başa çıkmalarına katkıda bulunduğu bilinmektedir. Bunun yanında, yalnızlık duygusunu azaltılmasına, çatışma ve gerginliği önlemede ve depresif belirtileri azaltmada da katkıda bulunmaktadır (Cutrona, 1996).

Takdir desteği: Bireyin eksisi ve artısıyla olduğu gibi kabul edildiği, saygı duyulduğu, başkaları tarafından kişiye özgüvenini geliştirici uygun dönütler sağlandığı, kişinin kendini değerli ve yeterli hissettiği destek boyutudur (House, 1981; akt. Berkman et al.,2000).

Maddi destek ve bilgi desteği: Bireyin maddi ihtiyaçlarını karşılayabileceği, bakımı ve eğitimiyle ilgili somut yardımları aldığı destek türüdür. Bilgi boyutunda ise kişi yetersiz kaldığında rehberlik ve danışma ihtiyacının karşılandığı, kararlar alırken bilgi verilerek, önerilerde bulunularak kişiye yardım sağlanan destektir (Berkman et al., 2000).

Bireylerin maddi destekle, üstlerindeki yüklerinin azalması ile birlikte bir rahatlığa kavuşurlar ve bu durumda evli çiftlerde psikolojik rahatlığa yol açar. Bilgi

desteğinde ise stresli bir durumla karşılaşıldığında bu durumla başa çıkabilmek için, evli çiftlerin birbirlerine bilgi desteği sağlamasının ve yeni öneriler sunulmasının ihtiyaç olduğu düşünülmektedir (Cohen and Wills, 1985).

Sosyal beraberlik desteği: Bu boyutta, boş zamanlarını eğlenerek, rahatlayarak, sosyal ilişkiler kurarak geçirmesini, kişinin destek sağlayıcılarıyla beraberliğini sağlandığı durum söz konusudur (Cohen and Wills, 1985; Berkman et al., 2000).

Öz saygı, bireyin sosyal onaylanma, yeterlilik, fiziksel benlik kavramı ve kendine saygı gibi çeşitli alanlardaki değer algısı şeklinde tanımlanmaktadır (Harter, 1983). Öz saygı desteği algılandığında, bunun sadece bireysel yararlarından bahsedilemez. Bunun yanı sıra evlilik ilişkisine de yararı olmaktadır. Öz saygı desteğinin yüksek düzeyde olması, evlilik kalitesini de olumlu yönde etkilemektedir (Beach, Sandeen and O'Leary, 1990).

Evlilik içinde, kadınlar ve erkekler için sosyal destek oldukça önemlidir. Erkekler, eşlerinden sosyal destek alma konusu üzerinde dururken; kadınların, eşlerinin haricinde arkadaş ve aile üyelerinden de destek almaya çalıştığı belirlenmiştir (Antonucci and Akiyama, 1987).

Kadınların ve erkeklerin, değişik alanlarda sosyal destek türleri aramaktadırlar. Kadınlar, eşlerinden onay ve değer türünde, çocuk bakımında ve ev işlerinde somut destekler beklerken (Cutrona, 1996); erkekler, duygusal destek ve yakınlık istedikleri, yaşanılan ilişkinin dışında oluşturduğu hedeflere yönelik destek bekledikleri belirtilmektedir. Buradan da anlaşılacağı üzere erkeklerin, kariyer noktasında eşlerinden destek görmesi ya da çeşitli hedeflerine ulaşma noktasında destek görmesi evliliklerinden daha fazla doyum almasını sağlayacaktır (Brunstein and ark, 1996).

Dehle ve Landers (2005), kadınlar eşlerine destek sağlarken daha çok eşlerinin kişisel özelliklerini göz önünde bulundurmakta, erkekler ise kendi kişisel inançlarını ve tercihlerini göz önünde bulundurduğu tespit edilmiştir. Buna göre, kadınların eşlerini daha iyi anlayabildikleri, erkeklerin ise tepkilerinde tutarlı olmaya daha elverişli

olduklarını göstermektedir. Bu sonuçlara bakıldığında cinsiyet farklılıkları evlilik doyumsuzluğunun kaynağı olabilmekte ve bu uyumsuzlukta eşler birbirlerinin ihtiyaçlarını ve amaçlarını her zaman anlamayabilmektedirler (Rugel, 1997).

Pearlin ve McCall (1990) eşler arasındaki destekleyici işlemleri üç ardışık aşamada aktarmışlardır. İlk aşamada, potansiyel destek sağlayıcılar (eş), ebeveynlerinden bazı problemler algıladıkları zaman desteği bir yanıt olarak tercih etmektedirler. İkinci aşamada, ebeveynler durumun değerlendirilmesi için desteği tercih etseler de desteğin hangi formda alınması gerektiğini de belirlemektedirler. Üçüncü aşamada ise ikinci aşamada oluşan analizlerle gerçek desteğin, destek arayana sağlanıp sağlanmadığı belirlenmeye çalışılmaktadır. Başlangıçtaki bu destek işlemlerinin aşamaları gerçek desteğin başarılı ya da başarısız oluşunu önemli derecede etkilemektedir (Akt. Gardner ve Cutrona, 2004).

2.3.1. Eş Desteği ile İlgili Yapılan Çalışmalar

Üner (1994) tarafından, 31 hamile kadın ve eşleri üzerinde yürütülen araştırmada, hamile kadınların görmek istedikleri desteğin, gördüklerinden fazla olduğu tespit edilmiştir.

Kadmon ve arkadaşları (1994) tarafından yapılan araştırmada, göğüs kanseri olan kadınların İsraili ve Çinli kocalarının sosyal destek yaşantılarının karşılaştırıldığı araştırmada sosyal desteğin, eşler, arkadaşlar ve aileden oluşan üç farklı kaynağı incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini her iki kültürden seçilen 50'şer koca oluşturmuştur. Yapılan araştırma sonucunda, İsraili kocaların her üç alanda da yüksek destek verdikleri gözlenmiştir. Çinli kocalar ise bir destek grubuna katılma konusunda anlamlı fark ortaya koymuşlardır. Ayrıca araştırma sonuçları eşlerin hastalığına karşı verilen destek tepkilerinde kültürün etkisi olduğu tespit edilmiştir.

Vinokur, Price ve Caplan (1996) tarafından yapılan araştırmada, sosyal desteğin işini kaybetmek gibi özel yaşam streslerinin etkisi ile ilgili olduğu iddia edilmiştir.

Yapılan araştırmada, 693 çiftle çalışılmış ve sosyal desteğin yaşam stresleri ve çiftlerin ilişki doyumları arasında bir arabuluculuk tespit edilmiştir. Yapılan araştırma sonucuna göre, kriz anında birbirlerine sosyal destek sağlayan bireylerin, evliliklerinden doyum aldıkları tespit edilmiştir.

Alvis ve Georgia (1998) tarafından yapılan araştırmada, Meksikalı eşlerin yaşadıkları evlilik çatışmasını ve depresyonu tedavi etmeye yönelik geçici bir model için n bir araştırma yapılmıştır. Bu model, arkadaşlarından, ailesinden ya da eşinden destek sağlayanların problemle baş etme glerinin geliştiğini iddia etmiştir. Bunun tersine modelde ise arkadaş, eş ya da ailenin desteğinin eksikliğinin strese neden olacak durumlara yol açabileceği iddia edilmiştir. Yapılan araştırmada, Meksika'nın kentsel bir bölgesinde yaşayan 103 evli yetişkin (57 kadın, 46 erkek) katılımcı olarak katılmıştır. Araştırma sonucuna göre, evlilik anlaşmazlığı ve düşük seviyelerde aile ve arkadaş desteğinin Meksikalı eşlerin depresyonu ile ilişkili olduğu; çatışmalı evliliklere sahip olan erkekler ve kadınların, uyumlu evliliklere sahip olan kadın ve erkeklere göre önemli ölçüde daha az aile desteği algıladığı tespit edilmiştir.

Pukay-Martin (2007) tarafından yapılan araştırmada, erken teşhis konulan 54 göğüs kanseri kadın katılımcı olarak katılmıştır. Araştırmada, otuz gün boyunca eş desteğinin miktarı ve doyum ve kanser belirtilerini günlük ölçümlerle izlenmiştir. Araştırma sonucuna göre, destek miktarı, doyum ve kanser belirtilerinin görülmesi arasında ilişki olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, kadınların eşlerinden aldıkları ortalama bir desteğin doyumlarını arttırdığı ve kadınları günlük yaşamlarında göğüs kanserinin olumsuz etkilerinden korunmalarına yardım ettiği tespit edilmiştir.

Mickelson (2009), duygusal ve problematik destek alanlarını 243 kadın ve eşleri üzerinde yaptıkları araştırmada, hem kadınlar hem de erkekler birbirlerine sağladıkları desteğin miktarı ve eşlerinden aldıkları bu desteğin sonucunda kendilerinin duygusal olarak önemsediklerini hissettikleri tespit edilmiştir.

Scheidler (2008) tarafından, uzaktan eğitim gören evli doktora ğrencilerinin katılımlarıyla gerçekleştirilen araştırmada, katılımcıların algıladıkları stresin ve

algıladıkları eş desteğinin evlilik doyumu ile olan ilişkisi değerlendirilmiştir. Yapılan araştırma sonucunda, evlilik doyumu ile algılanan eş desteği arasında yüksek düzeyde ve pozitif korelasyon olduğu; stres ve sosyal destek algısı arasında anlamlı ve negatif ilişki olduğu; değişkenler arasındaki ilişkinin cinsiyete göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

224 bireyin katılımıyla gerçekleştirilen çalışmada bireylerin psikolojik iyi oluş hallerini etkileyen faktörleri incelemiş, evli ve boşanmak üzere olan bireylerin eş desteği düzeylerini değerlendirilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre algılanan eş desteğinin evli bireylerin iyi oluşlarını etkileyen bir değişken olmadığı ancak evli ve boşanmak üzere olan bireylerde algılanan eş desteğinin anlamlı şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir (Timur, 2008).

Kaya (2009) tarafından yapılan çalışmada, üniversite adayları ergenlerin ebeveynlerine uygulanan sosyal destek programının eş desteği ve adayın ebeveyninden algıladığı sosyal desteğe etkisini incelenmiştir. Eş Destek Ölçeği ve Algılanan Sosyal Destek Ölçeği'nden alınan puanlara göre oluşturulan deney grubuna araştırmacı tarafından geliştirilen 8 oturumlu bir sosyal destek programı uygulanmıştır. Kontrol grubundaki anne-babalara ve üniversite adayları çocuklarına hiçbir müdahalede bulunulmamıştır. Araştırma sonucunda üniversite adayları öğrencilerin anne ve babalarına yönelik olarak hazırlanan sosyal destek programının öğrencilerin anne-babalarından algıladıkları sosyal destek düzeyini ve eşlerin birbirlerine verdikleri sosyal destek düzeyini artırmada anlamlı düzeyde etkili olduğu ve bu etkinin kalıcı olduğu tespit edilmiştir.

246 Finli hamile kadınla gerçekleştirilen çalışmada, hamilelikleri süresince kadınların eşlerinden algıladıkları amaç desteği ve ilişki tatminleri arasındaki ilişki değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda, kadınların eş desteğinin amaç boyutunun yanında diğer boyutlarını da düşük algıladıklarını; ebeveynliğe geçişte çiftlerin evlilik ilişkilerinde boşanma da dahil olmak üzere pek çok sorun yaşayabileceklerini, bu nedenle yüksek düzeyde eş desteğinin evlilik ilişkisinden sağlanan tatmini artırıcı bir değişken olabileceği tespit edilmiştir (Salmela-Aro et al., 2010).

Güven ve arkadaşları (2011) tarafından yapılan araştırmaya, 579 evli birey katılımcı olarak katılmıştır. Yapılan araştırma sonucunda, erkeklerin eşlerinden algıladıkları eş desteğinin, kadınların algıladıkları eş desteğine oranla daha yüksek olduğu; çocuk sahibi olmayan evli bireylerin algıladıkları eş desteğinin çocuk sahibi olanlara oranla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Gelir düzeyi yüksek olan evli bireylerin algıladıkları eş desteğinin ise orta ve düşük düzey gelir sahibi olan bireylerin algılarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca çalışmada evliliğin ilk beş yılında eşten algılanan desteğin, evlilik süresi daha uzun olan bireylere göre daha yüksek olduğu; eş destek algısını etkileyen bir diğer değişkenin ise evlenme şekli olduğu, tanışarak evlenen bireylerin algıladıkları eş desteğinin görücü yoluyla ya da akrabasıyla evlenen bireylerinkinden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Can (2013) tarafından yapılan araştırmada, evli öğretmenlerin eş tükenmişlik düzeyleri ile eş desteği ve evlilikte yetkinlik inancı arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Evli kadın öğretmenlerin eş tükenmişliğinin en önemli yordayıcısının eş desteği olduğu; ilköğretim okullarında çalışan evli erkek öğretmenlerin eş tükenmişliğinin en önemli yordayıcısı evlilik yetkinliği olmakla birlikte eş desteği ve stresle başa çıkma stratejilerinden kaçınmada anlamlı birer yordayıcı olduğu tespit edilmiştir.

Turan (2015) tarafından yapılan araştırmada, aile bütünlük duygusunun, eş desteğinin, evlilikte problem çözme becerilerini yordayıp yordamadığı incelenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, Konya ilinde ikamet eden 292'i kadın, 271'si erkek olmak üzere toplam 563 evli bireyden oluşmaktadır. Yapılan araştırma sonucuna göre, evli bireylerin aile bütünlüğü ölçeğinin alt boyutlarından olan yönetilebilirlik ile evlilikte problem çözme becerileri arasında, negatif yönlü; evli bireylerin aile bütünlüğü Evli bireylerin eş desteği ölçeğinin maddi yardım ve bilgi desteği alt boyutu ile evlilikte problem çözme becerisi arasında negatif yönlü anlamlı düzeyde ilişki olduğu tespit edilmiştir. Eş desteği ölçeğinin alt boyutları(maddi yardım ve bilgi, sosyal ilgi, takdir etme, duygusal) ile evlilikte problem çözme becerisi arasında negatif yönlü anlamlı düzeyde ilişki ve sosyal ilgi desteği, aile bütünlük duygusunun anlamlılık boyutu, maddi

yardım ve bilgi desteği ve aile bütünlük duygusunun yönetilebilirlik alt boyutu, evlilikte problem çözme becerisinin önemli bir yordayıcısı olduğu tespit edilmiştir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde çalışma ile ilgili araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, verilerin elde edildiği ölçme araçları ve elde edilen verilerin işlem yolu ele alınmıştır.

3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu çalışma ilişkisel tarama modelini içermektedir.

3.2. EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırmanın evrenini İstanbul'daki evli çiftler oluştururken; örneklem grubunu ise basit tesadüfi yöntemle seçilmiş 150 evli çift oluşturmaktadır.

3.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırmada, “Sosyodemografik Veri Formu, Gözlerden Zihin Okuma Testi, Evlilik Yaşam Ölçeği ve Eş Desteği Ölçeği kullanılmıştır.

3.3.1. Sosyodemografik Veri Formu

Sosyodemografik veri formunda (Ek-1), kişinin yaş, cinsiyet, meslek ve eğitim düzeyi ve kaç yıldır evli olduğu hakkında bilgi edinmek amacıyla sorulan 5 soru bulunmaktadır.

3.3.2. Gözlerden Zihin Okuma Ölçeği

İlk soru katılımcı için örnek olmak üzere toplamda 37 resim vardır. Her resim için 4 cevap seçenği bulunmaktadır (Baron-Cohen et al., 2001). Ölçeğin (Ek-2) Türkçe uyarlama çalışması Yıldırım ve arkadaşları (2011) tarafından yapılmıştır. Resmin ifade

ettiği seçeneğin işaretlenmesi gerekmektedir ve katılımcılara bu ifadelerin yakın anlamlarının yer aldığı 93 sözcüklü bir kitapçık verilir. Özgün uyarlamasında sözlüğe ihtiyaç duyulabilecekken, Türkçe uyarlamasında pek ihtiyaç duyulmamaktadır. Ölçekten alınan puanın yüksek olması sosyal biliş ve zihin kuramı yetilerinin iyi olduğunu göstermektedir.

3.3.3. Evlilik Yaşamı Ölçeği

Tezer (1996) tarafından evlilik doyumunu tespit etmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçekte (Ek-3) toplam on madde vardır (örnek madde: Evlilikten beklediklerimin çoğu gerçekleşti.) ve katılımcılar her maddeyi 1-5 arasında değişen likert türü bir ölçek kullanarak yanıtlamaktadırlar. Ölçekten alınacak puanlar doyumsuzluk-doyum yönünde olmak üzere 10-50 arasında değişmektedir. Ölçekten alınan puanlar yükseldikçe evlilik doyumunu artmaktadır. Bu ölçekte 2., 4. ve 5. maddeler ters kodlanmaktadır. Ölçeğin test tekrar test güvenilirlik katsayısı .85 olarak tespit edilmiştir. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı .91 ile .89 olarak tespit edilmiştir. Bu bulgular ölçeğin güvenilirliğinin yüksek olduğunu göstermektedir.

3.3.4. Eş Destek Ölçeği

Eş Destek Ölçeği (Ek-4) algılanan eş destek düzeyini belirlemek üzere Yıldırım (2004) tarafından geliştirilmiştir. Eş Destek Ölçeği'nde 27 soru vardır ve cevaplama 1-3 arasında değişen likert tipi ölçektir. Ölçekten en yüksek 81, en düşük puan ise 27 puan alınmaktadır. Yüksek puanlar eş desteği düzeyinin yüksek olarak algılandığını göstermektedir. Eş Destek Ölçeği'nin güvenilirlik çalışması iki yolla hesaplanmıştır: Birinci olarak, Cronbach Alfa katsayısı bulunmuştur (Alpha= .95); ikincisi olarak ise, test-tekrar test güvenilirlik katsayısı hesaplanmıştır (r= .89) (Yıldırım, 2004). Bu araştırma kapsamında ölçeğin güvenilirliğine bakılmış ve Cronbach Alpha katsayısı .94 olarak bulunmuştur.

3.4. VERİLERİN TOPLANMASI

Araştırma kapsamında örnekleme dahil olan evli bireylere ölçekler elden teslim edilmiş, uygulama sırasında oluşabilecek sorulara cevap vermek üzere araştırmacı katılımcıların ulaşabileceği bir yerde hazır bulunmuştur. Veri toplama araçlarını cevaplandıran katılımcılardan içtenlikle ve samimi bir şekilde cevap vermeleri istenmiştir.

3.5. ARAŞTIRMADA KULLANILAN VERİ ANALİZİ TEKNİKLERİ

Katılımcılardan elde edilen veriler SPSS 16.00 Windows paket programında analiz edilmiştir. Kolmogoro Smirnov Testi sonucuna göre verilerin normal dağıldığı tespit edilmiştir. Ölçek değerlerinin demografik değişkenler açısından farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla t-testi ile One-way Anova kullanılmıştır. Ölçek değerlerinin birbiriyle ilişkisi için korelasyon analizi, etkisi içinde regresyon analizi kullanılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1. Örneklem Grubuna Ait Betimleyici İstatistik Analiz Sonuçları

	Frekans	%
Cinsiyet		
Erkek	75	50
Kadın	75	50
Yaş		
26-36 yaş arası	61	40,7
37-46 yaş arası	70	46,7
47 yaş ve üzeri	19	12,7
Eğitim Düzeyi		
İlkokul	18	12,0
Ortaokul	8	5,3
Lise	51	34,0
Üniversite	73	48,7
Meslek Sektörü		
Çalışmıyorum	34	22,7
Eğitim Sektörü	61	37,4
Sağlık Sektörü	37	24,7
Endüstri Sektörü	14	9,3
Serbest Meslek	4	2,7
Kaç Yıldır Evli Olunduğu		
1-10 yıl arası	90	60,0
11-20 yıl arası	48	32,0
21 yıl ve üzeri	12	8,0

4.2. Örneklem Grubunun Gözlerden Zihin Okuma Ölçeği'nden Aldıkları Puanların Karşılaştırılması

	Frekans	Ort	SS	t / F	P
Cinsiyet					
Erkek	75	77,17	4,791	42,221	,356
Kadın	75	78,99	16,22		
Yaş					
26-36 yaş arası	61	78,44	12,59	,404	,668
37-46 yaş arası	70	77,27	11,49		
47 yaş ve üzeri	19	79,89	11,90		
Eğitim Düzeyi					
İlkokul	18	77,72	7,46	,991	,399
Ortaokul	8	75,00	4,66		
Lise	51	76,35	13,46		
Üniversite	73	79,71	12,19		
Meslek Sektörü					
Çalışmıyorum	48	76,38	4,79	,501	,735
Eğitim Sektörü	61	77,85	7,58		
Sağlık Sektörü	24	78,65	19,16		
Endüstri Sektörü	30	80,14	15,82		
Serbest Meslek	4	83,50	10,66		
Kaç Yıldır Evli Olunduğu					
1-10 yıl arası	90	75,99	12,04	3,590	,030
11-20 yıl arası	48	81,40	10,96		
21 yıl ve üzeri	12	80,50	12,62		

Gözlerden Zihin Okuma Ölçeği'nden alınan ortalama puanların cinsiyete göre değerlendirilmesini içeren t-testi sonuçlarına göre, ortalamalar arasındaki fark anlamlı değildir ($t_{(148)} = 42,221$; $p > ,05$).

Gözlerden Zihin Okuma Ölçeği'nden alınan ortalama puanların yaşa göre değerlendirilmesini içeren One-Way Anova sonuçlarına göre, ortalamalar arasındaki fark anlamlı değildir ($F_{(2-147)} = ,404$; $p > ,05$).

Gözlerden Zihin Okuma Ölçeği'nden alınan ortalama puanların eğitim düzeyine göre değerlendirilmesini içeren One-Way Anova sonuçlarına göre, ortalamalar arasındaki fark anlamlı değildir ($F_{(3-146)}=,991$; $p>,05$).

Gözlerden Zihin Okuma Ölçeği'nden alınan ortalama puanların meslek sektörüne göre değerlendirilmesini içeren One-Way Anova sonuçlarına göre, ortalamalar arasındaki fark anlamlı değildir ($F_{(4-145)}= 3,590$; $p>,05$).

Gözlerden Zihin Okuma Ölçeği'nden alınan ortalama puanların evlilik yılına göre değerlendirilmesini içeren One-Way Anova sonuçlarına göre, ortalamalar arasındaki fark anlamlıdır ($F_{(2-147)}=,501$; $p<,05$).

4.3. Örneklem Grubunun Evlilik Yaşamı Ölçeği'nden Aldıkları Puanların Karşılaştırılması

	Frekans	Ort	SS	t / F	P
Cinsiyet					
Erkek	75	31,65	6,48	1,367	,174
Kadın	75	30,15	7,00		
Yaş					
26-36 yaş arası	61	29,69	6,47	1,725	,182
37-46 yaş arası	70	31,60	6,97		
47 yaş ve üzeri	19	32,21	6,67		
Eğitim Düzeyi					
İlkokul	18	30,94	6,92	1,044	,375
Ortaokul	8	29,00	7,89		
Lise	51	32,16	6,39		
Üniversite	73	30,22	6,86		
Meslek Sektörü					
Çalışmıyorum	48	31,03	6,53	,798	,529
Eğitim Sektörü	61	30,79	6,82		
Sağlık Sektörü	24	30,70	7,00		
Endüstri Sektörü	30	32,93	7,21		
Serbest Meslek	4	26,25	3,40		

	Frekans	Ort	SS	t / F	P
Kaç Yıldır Evli Olunduğu					
1-10 yıl arası	90	30,17	6,74		
11-20 yıl arası	48	32,56	6,56	2,184	,116
21 yıl ve üzeri	12	29,75	7,15		

Evlilik Yaşamı Ölçeği'nden alınan ortalama puanların cinsiyete göre değerlendirilmesini içeren t-testi sonuçlarına göre, ortalamalar arasındaki fark anlamlı değildir ($t_{(148)}= 1,367$; $p>,05$).

Evlilik Yaşamı Ölçeği'nden alınan ortalama puanların yaşa göre değerlendirilmesini içeren One-Way Anova sonuçlarına göre, ortalamalar arasındaki fark anlamlı değildir ($F_{(2-147)}= 1,725$; $p>,05$).

Evlilik Yaşamı Ölçeği'nden alınan ortalama puanların eğitim düzeyine göre değerlendirilmesini içeren One-Way Anova sonuçlarına göre, ortalamalar arasındaki fark anlamlı değildir ($F_{(3-146)}= 1,044$; $p>,05$).

Evlilik Yaşamı Ölçeği'nden alınan ortalama puanların meslek sektörüne göre değerlendirilmesini içeren One-Way Anova sonuçlarına göre, ortalamalar arasındaki fark anlamlı değildir ($F_{(4-145)}= ,798$; $p>,05$).

Evlilik Yaşamı Ölçeği'nden alınan ortalama puanların evlilik yılına göre değerlendirilmesini içeren One-Way Anova sonuçlarına göre, ortalamalar arasındaki fark anlamlı değildir ($F_{(2-147)}= 2,184$; $p>,05$).

4.4. Örneklem Grubunun Tanıtıcı Özellikleri İle Eş Destek Ölçeği'nden Aldıkları Puanların Karşılaştırılması

	Frekans	Ort	SS	t / F	P
Cinsiyet					
Erkek	75	64,76	7,71	-,235	,814
Kadın	75	65,13	11,38		
Yaş					
26-36 yaş arası	61	65,50	7,78	,202	,818
37-46 yaş arası	70	64,43	11,23		
47 yaş ve üzeri	19	65,05	9,47		
Eğitim Düzeyi					
İlkokul	18	62,50	8,45	,983	,403
Ortaokul	8	66,00	12,67		
Lise	51	66,55	8,73		
Üniversite	73	64,32	10,25		
Meslek Sektörü					
Çalışmıyorum	48	65,26	5,55	,214	,930
Eğitim Sektörü	61	65,49	9,31		
Sağlık Sektörü	24	64,27	12,02		
Endüstri Sektörü	30	64,50	13,82		
Serbest Meslek	4	61,75	,500		
Kaç Yıldır Evli Olunduğu					
1-10 yıl arası	90	65,67	8,56	,874	,419
11-20 yıl arası	48	64,31	10,48		
21 yıl ve üzeri	12	62,08	13,96		

Eş Destek Ölçeği'nden alınan ortalama puanların cinsiyete göre değerlendirilmesini içeren t-testi sonuçlarına göre, ortalamalar arasındaki fark anlamlı değildir ($t_{(148)} = ,235$; $p > ,05$).

Eş Destek Ölçeği'nden alınan ortalama puanların yaşa göre değerlendirilmesini içeren One-Way Anova sonuçlarına göre, ortalamalar arasındaki fark anlamlı değildir ($F_{(2-147)} = ,202$; $p > ,05$).

Eş Destek Ölçeği'nden alınan ortalama puanların eğitim düzeyine göre değerlendirilmesini içeren One-Way Anova sonuçlarına göre, ortalamalar arasındaki fark anlamlı değildir ($F_{(3-146)} = ,983$; $p > ,05$).

Eş Destek Ölçeği'nden alınan ortalama puanların meslek sektörüne göre değerlendirilmesini içeren One-Way Anova sonuçlarına göre, ortalamalar arasındaki fark anlamlı değildir ($F_{(4-145)} = ,214$; $p > ,05$).

Eş Destek Ölçeği'nden alınan ortalama puanların evlilik yılına göre değerlendirilmesini içeren One-Way Anova sonuçlarına göre, ortalamalar arasındaki fark anlamlı değildir ($F_{(2-147)} = ,874$; $p > ,05$).

4.5. Evli Çiftlerin Evlilik Doyumu ile Eş Desteği Arasındaki İlişki

Evlilik Doyumu	Pearson Correlation	Sig. (2-Tailed)
Eş Desteği	-,183	,025

Yapılan Pearson testi sonucunda elde edilen sonuçlara göre evlilik doyumu ile eş desteği arasında negatif yönde, düşük düzeyde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

4.6. Evlilik Doyumunun, Zihin Kuramı Ölçek Değerlerine Olan Etkisi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	β	t	p	F	Model (p)	R ²
Zihin Kuramı	Sabit	83,962	4,566	,000	1,739	,189	,108
	Evlilik Doyumu	-,190	,144	,189			

Evlilik doyumu ile zihin kuramının ilişkisini belirlemek üzere yapılan regresyon analizi istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=1,739$; $p=,189 > ,05$). Evlilik doyumunun belirleyicisi olarak zihin kuramı ilişkisinin (açıklayıcılık gücünün) zayıf

olduğu grlmştr ($R^2=,108$). Evlilik doyumunun fazlalığı, zihin kuramı ölçek değerlerini azaltmaktadır ($\beta= -,190$).

4.7. Eş Desteğinin Zihin Kuramı lek Değerlerine Olan Etkisi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	β	t	p	F	Model (p)	R^2
Zihin Kuramı	Sabit	76,841	6,659	,000	,035	,851	,015
	Eş Desteği	,019	,101	,851			

Eş desteği ile zihin kuramının ilişkisini belirlemek üzere yapılan regresyon analizi istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=0,35$; $p=,851>,05$). Eş desteğinin belirleyicisi olarak zihin kuramı ilişkisinin (açıklayıcılık gücünün) zayıf olduğu grlmştr ($R^2=,015$). Eş desteğinin fazlalığı, zihin kuramı ölçek değerlerini artırmaktadır ($\beta= ,019$).

BÖLÜM V

TARTIŞMA VE SONUÇ

Gözlerden Zihin Okuma Ölçeği'nden alınan ortalama puanların cinsiyete göre ortalamalar arasındaki fark anlamlı değildir. Altıntaş (2014) tarafından yapılan araştırmada cinsiyet değişkenine göre zihin kuramı ölçek değerlerinin kızlarda daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Yapılan çalışma ile çıkan sonuç uyuşmamaktadır. Bunun nedeni olarak zihin kuramı kişilerin cinsiyetlerinden ziyade kişilerin inançları ve düşünceleri olabilir. Leslie (1987)'e göre zihin kuramı: "Bir davranışı tahmin etme ya da sebebini anlamak için kişinin kendine ve başkalarına yönelik inançlar, niyetler, istekler gibi zihinsel süreçleri anlayabilmesidir.

Gözlerden Zihin Okuma Ölçeği'nden alınan ortalama puanların yaşa göre ortalamalar arasındaki fark anlamlı değildir. Altıntaş (2014) tarafından yapılan araştırmada yaş değişkenine göre 5 yaş düzeyinde anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Bunun nedeni olarak yaş değişkenine göre olmasından ziyade empati kurabilme becerisi ile ilgisi olacaktır. Miller (2001)'e göre Piaget, işlem öncesi dönemdeki çocukların, herkesin olaylara kendi gibi baktığını ve farklı bir bakış açısı olmadığı şeklinde düşündüklerini ifade etmiştir. Çocuğun gelişimine geniş bir çerçeveden bakarak algısal, duygusal ve kavramsal olarak egosantrik olduklarını belirtmiştir. Bu açıdan bakıldığında çıkan sonuç ile yapılan çalışma örtüşmemedir.

Gözlerden Zihin Okuma Ölçeği'nden alınan ortalama puanların eğitim düzeyine göre ortalamalar arasındaki fark anlamlı değildir. Bunun nedeni olarak eğitim düzeyi kişilerdeki üstbilişsel süreçleri etkileyeceği düşünülmektedir. Pisula (2010)'a göre Zihin kuramı, etkileşimde bulunulan kişinin, duygu, düşünce ve amaçları hakkında çeşitli varsayımlar oluşturmak için, başkalarının davranışlarını açıklama ve öngörü becerisi olarak tanımlanmıştır. Bu açıdan bakıldığında çıkan sonuç doğrulanmamaktadır.

Gözlerden Zihin Okuma Ölçeği'nden alınan ortalama puanların meslek sektörüne göre ortalamalar arasındaki fark anlamlı değildir. Bunun nedeni olarak

kişilerin meslekleri ile etkileşimlerde zihin süreçlerini tahmin edebilmesi beklenen bir durum olabilir. Fakat çıkan sonucun anlamsız çıkması örneklem seçimine bağlanabilir.

Gözlerden Zihin Okuma Ölçeği'nden alınan ortalama puanların evlilik yılına göre ortalamalar arasındaki fark anlamlıdır. Yıldırım ve arkadaşları (2011) zihin kuramını, bireyin kendisinin ve başkalarının zihinsel durumları hakkında öngörü de bulunabilme, zihinsel temsiller oluşturabilme, başkalarının isteklerini, inançlarını ve niyetini anlayabilmesine yönelik zihinsel kapasite şekliyle açıklamışlardır. Yapılan çalışmada evlilik yılına göre sonuçların anlamlı çıkmasının nedeni olarak, evliliğe bağlı olarak kazanılan tecrübeden ziyade zihinsel temsillerin varlığı etkilediği düşünülmektedir.

Evlilik Yaşamı Ölçeği'nden alınan ortalama puanların cinsiyete göre ortalamalar arasındaki fark anlamlı değildir. Gökmen (2001) tarafından yapılan çalışmada, kadınların erkeklere oranla evliliklerinden daha az doyum aldıkları tespit edilmiştir. Yapılan çalışma çıkan sonuç ile uyuşmamaktadır. Bunun nedeni olarak evlilik doyumunu cinsiyetin etkilemesinden daha çok ilişkideki nitelik olabilir. Alpay (2009)'a göre evlilik doyumunu, evliliğin devamında ilişki niteliğinin belirlenmesinde, ilişkinin geleceğini görebilmede ve incinme yaşantılarında kişilerin vereceği tepkilerin ele alınmasında önemli sonuçlar veren bir olgudur.

Evlilik Yaşamı Ölçeği'nden alınan ortalama puanların yaşa göre ortalamalar arasındaki fark anlamlı değildir. Gorchoff, John and Helson, (2008) tarafından yapılan bir çalışmada ise orta yaşta (43 ve 61 yaşları arasında) kadınlarla yapılan araştırma evlilik doyumunun çocuklar evden ayrıldıktan sonra arttığı tespit edilmiştir. Yapılan çalışma çıkan sonuçla uyuşmamaktadır. Bunun nedeni olarak yaş değişkeni ile anlamlı ilişkisinden ziyade evlilikteki duyguların varlığı olabilir. Berscheid ve Regan (2005) evlilik doyumunu, ilişkiye yönelik olumlu ya da olumsuz duygular olarak ele almaktadırlar. Bu açıdan bakıldığında çıkan sonuç doğrulanmaktadır.

Evlilik Yaşamı Ölçeği'nden alınan ortalama puanların eğitim düzeyine göre ortalamalar arasındaki fark anlamlı değildir. Çelik, (2006) tarafından yapılan bir

araştırmaya göre evlilik doyumuyla eğitim düzeyi arasında negatif yönde bir korelasyon tespit edilmiştir. Yapılan çalışma çıkan sonuç ile uyuşmamaktadır. Bunun nedeni olarak eğitim düzeyi değişkeni evlilik doyumunu etkilemesinden çok çiftlerin evlilik sürecindeki farklı boyutların etkilediği düşünülebilir. Robins, Caspi ve Moffitt (2000) ise evlilik doyumunu ilişkideki mali durum, iş bölümü, gelecek planları gibi farklı boyutlarda çiftlerin ne kadar tatmin oldukları ile ilgili olduğunu belirtmiştir. Bu açıdan bakıldığında çıkan sonuç doğrulanmaktadır.

Evlilik Yaşamı Ölçeği'nden alınan ortalama puanların meslek sektörüne göre ortalamalar arasındaki fark anlamlı değildir. Bunun nedeni olarak meslekten ziyade eşlerin evlilikten beklentilerinin daha çok karşılıklı mutluluk duygularının etkilediği düşünülmektedir. Eşlerden çok bireylerin algısını içeren niteliği ile kişilerin evlilikleri içerisindeki algıladıkları mutluluk ve memnuniyet duygularıdır (Hawkins, 1968).

Evlilik Yaşamı Ölçeği'nden alınan ortalama puanların evlilik yılına göre ortalamalar arasındaki fark anlamlı değildir. Bunun nedeni olarak evlilik yılı değişkeni kişilere evlilik ile ilgili tecrübeler verebilirken, evlilik doyumunu etkileyen süreçlerden evliliğe bakış açısı daha çok etkileyebileceği düşünülmektedir. Kirby (2005)'e göre, kişilerin evlilikleri ile ilgili olarak bakış açıları ve algıları, evlilik doyumu kavramı ile açıklanmaktadır. Evliliğin güçsüz olması ise doyumu azaltmaktadır.

Eş Destek Ölçeği'nden alınan ortalama puanların cinsiyete göre ortalamalar arasındaki fark anlamlı değildir. Chambers (2008)'e göre sosyal destek, eşler için önemli bir etkidir. Fakat eşlerin, ne zaman, ne ölçüde sosyal desteğe ihtiyaç duydukları ve hangi sosyal destek boyutuna ihtiyaç duyduğunun cinsiyete göre farklılık gösterdiği bildirilmiştir. Yapılan açıklama ile çıkan sonuç uyuşmamaktadır. Bunun nedeni olarak örneklem grubunun özellikleri gösterilebilir.

Eş Destek Ölçeği'nden alınan ortalama puanların yaşa göre ortalamalar arasındaki fark anlamlı değildir. Bunun nedeni olarak eş desteği içerisinde değerlendirilen sosyal ve duygusal destekte eşlerin birbirleriyle uyumlu şekilde birbirlerini etkilemeleri beklenebilir. Bu ilişki flört ilişkiden yaşlı insanların ilişkisine

kadar uzanabilir. Bu açıdan bakıldığında eş desteğinde yaş değişkeni açısından etkilemesi beklenmeyebilir.

Eş Destek Ölçeği'nden alınan ortalama puanların eğitim düzeyine göre ortalamalar arasındaki fark anlamlı değildir. Bunun nedeni olarak eğitim düzeyleri insanlarla ilişkide belirleyici faktörleri kullanma becerilerini geliştirebilir. Bu beceriler ile eşlerin birbirlerini destekleme noktasında gerek duygusal gerek maddi gerekse sosyal yönden farklılıkları ortaya koyabilirler. Bu açıdan bakıldığında eğitim düzeyi etkilemesi beklenebilirdi fakat çıkan sonuç yapılan açıklamayla uyuşmamaktadır.

Eş Destek Ölçeği'nden alınan ortalama puanların meslek sektörüne göre ortalamalar arasındaki fark anlamlı değildir. Güven, Şener ve Yıldırım (2011)'e göre bireyler güvenebilecekleri, kendileriyle ilgilenen ve değer veren, varlığını hissettiğinde mutluluk duyduklarında, kendilerini sosyal destek sistemi içinde bulurlar. Aile fertleri, en önemli kişisel destek kaynaklarıdır. Aile içerisinde de eşler, birbirlerinin en önemli destek kaynaklarıdır. Bu açıdan bakıldığında eşlerin mesleki yönünden ziyade ilişki becerileri etkilediği görülebilir.

Eş Destek Ölçeği'nden alınan ortalama puanların evlilik yılına göre ortalamalar arasındaki fark anlamlı değildir. Bunun nedeni olarak evlilikte geçen zaman kişileri tecrübeli yapacağı düşünüldüğünde, eşlerin desteği noktasında herhangi bir değişim beklenmeyebilir. Bu açıdan bakıldığında çıkan sonuç yapılan açıklamayla uyuşmaktadır.

Evlilik doyumu ile eş desteği arasında negatif yönde, düşük düzeyde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Bunun nedeni olarak örneklem grubunun özellikleri gösterilebilir. Çünkü evlilik doyumu arttığı zaman eşler arasındaki desteğinde artması beklenebilir. Pozitif bir ilişki beklenirken negatif yönde olması örneklem grubunun özellikleri olarak görülebilir.

5.1. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Yapılan araştırma Gözlerden Zihin Okuma  l eği'nin, Evlilik Yaşamı  l eği'nin, Evlilik Yaşamı  l eği ve EŞ Destek  l eği'nin ölçtüğü niteliklerle sınırlıdır.

BÖLÜM VI

ÖNERİLER

- Yapılan araştırmaya 150 kişi dahil edilmiştir. Bundan sonraki yapılacak çalışmalarda örneklem genişletilerek sonuçlar kıyaslanabilir.
- Yapılan araştırmada evlilik doyumunun, zihin kuramı değerlerini azalttığı görülmektedir. Zihin kuramının neyi temsil edildiğinin iyi bilinmesi ve gerekirse bu konuyla ilgili çeşitli eğitimler verilmesinin, bundan sonraki araştırma sonuçlarını etkileyeceği düşünülmektedir.
- Yapılan araştırmada cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, meslek ve kaç yıldır evli olduğu ile ilgili sorular sorulmuştur. Bundan sonraki araştırmalarda evlilik hayatı ve aile ilişkileri değişkenleri açısından sonuç değişkenleri incelenebilir.
- Evlilik doyumları ve eş desteği ile ilgili olarak eğitim programları düzenlenip, bu eğitimlerin değişkenlere olan etkisi incelenebilir.
- Evli bireylerin evlilik doyumları ve eş desteklerinin evliliğe olan etkilerini ölçeklerle araştırmak yetersiz kalmaktadır. Bu noktada yüz yüze görüşmelerde bulunularak değişkenler daha detaylı incelenebilir.
- Ülkemizde zihin kuramı ile ilgili araştırmalar yetersiz kalmaktadır. Konu ile daha çok çalışma yapılması, zihin kuramının öneminin literatürde sıkça yer almasının önemli olduğu düşünülmektedir.
- Bireyin kendisi ve başkalarının düşünceleri hakkında öngörüde bulunabilmesi için, bireyin kendini iyi bir şekilde tanınması gerektiği düşünülmektedir. Bunun için çeşitli eğitim programları düzenlenmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Akbalık-Doğan Ö., 2010, Evliliklerde Olumlu Yanılsama: İlişki Bağlanımı ile Nedensellik ve Sorumluluk Yüklemeleri Arasındaki İlişkiler, Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara Üniversitesi, Ankara.

Alpay A., 2009, Yakın İlişkilerde Bağışlama: Bağışlamanın Bağlanma, Benlik Saygısı, Empati ve Kıskançlık Değişkenleri Yönünden İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara Üniversitesi, Ankara.

Altıntaş, H. Ö., 2012, Dikkat Eksikliği Ve Hiperaktivite Bozukluğu Hastalarının Zihin Kuramı Yetilerinin Değerlendirilmesi, Tıpta Uzmanlık Tezi, Tıp Fakültesi, Ankara Üniversitesi, Ankara.

Altıntaş, M., 2014, Çocuklar İçin Zihin Kuramı Test Bataryası'nın 4-5 Yaş Türk Çocuklarına Uyarlanması, Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması, Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Haliç Üniversitesi, İstanbul.

Alvis, D. K. and Georgia, U. 1998, "Marital satisfaction, social support and depressive symptomatology in mexican spouses" Dissertation Abstracts International: Section B: The Sciences and Engineering ,59(4-B).

Anar, B., 2011, Evli Ve Çalışan Yetişkinlerin Toplumsal Cinsiyet Rollerini İle Evlilik Doyumu Ve İş Doyumu İlişkisinin İncelenmesi, Çukurova Üniversitesi, Adana, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), "bakıda).

Antonucci, T. C. and Akiyama, H. 1987, "An examination of sex differences in social support among older men and women" Sex Roles, 17, pp.737-749.

Arslanoğlu, İ., *Sosyal Bilimlerde Metod ve Araştırma Teknikleri*, 2010.

Astington, J.W., *The Child's Discovery Of The Mind*, Fontana Press: London. 1994.

Atçeken, M., 2014, Dindarlık, Evlilik Doyumu Ve Kişilik Özelliklerinin Bağışlama İle İlişkisi, Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Haliç Üniversitesi, İstanbul.

Atkinson R.T., Atkinson, R.C., Smith, E.E., Bem, D.J. and Nolen Hoeksema, S., Psikolojiye Giriş (2. baskı). (Y. Alogan, Çev.). Ankara: Arkadaş Yayınları, 2002. (Orijinal çalışma basım tarihi 1996).

Bandura, A., Social learning theory, New Jersey: Prentice-Hall, 1977.

Baron-Cohen S, Wheelwright S, Hill J ve ark. 2001, "Reading the mind in the eyes" test revised version: a study with normal adults, and adults with asperger's syndrome or high functioning autism" J Child Psychol Psychiatry, 42, pp. 241-251.

Baron-Cohen, S., 2000, Theory of mind and autism: a fifteen year review. In S. Baron-Cohen, H. TagerFlusberg, and D. J. Cohen (Eds.), Understanding.

Beach, S. R. H., Sandeen, E. and O'Leary, K. D., *Depression In Marriage*. New York: Guilford Press, 1990.

Beach, S.R.H. Martin, J.K. Blum, T. C. Roman, P. M. 1993, "Effects of marital and co-worker relationships on negative affect: testing the central role of marriage" The American Journal of Family Therapy, 21 (4), pp. 313-323.

Bee, H. and Boyd, D., Çocuk Gelişim Psikolojisi, İstanbul: Kaknüs Yayınevi, 2009.

Berkman, L., F., Glass, T., Brisette, I., Seeman, T.,E. 2000, "From Integration to Health: Durkheim in the New Millennium" *Social Science and Medicine*,51, pp. 843-857.

Berscheid, E. ve Regan, P., *The psychology of interpersonal relationships*, New Jersey: Pearson Prentice Hall, 2005.

Berscheid, E. ve Regan, P., *The psychology of interpersonal relationships*. New Jersey: Pearson Prentice Hall, 2005.

Bradbury, T.N. and Fincham, F.D., 1988, "Individual difference variables in close relationships: A contextual model in marriage as an integrative framework" *Journal of Personality and Social Psychology*, 54(4), pp:713-721.

Brunstein, J. C., Dangelmayer, G. and Schultheiss, O. C. 1996, "Personal goals and social support in close relationships: Effects on relationship mood and marital satisfaction" *Journal of Personality and Social Psychology*, 71, pp.1006-1019.

Burleson, B.,R. 2001, "Effects of sex, culture, and support type on perceptions of spousal social support an assessment of the "support gap" hypothesis in early marriage" University of Southern California. *Human Communication Research*, Vol. 27 No. 4, October.

Butzer, B., and Campbell, L., 2008, "Adult attachment, sexual satisfaction, and relationship satisfaction: A study of married couples" *Personal relationships*, 15, pp:141-154.

Can, H., 2013, İlköğretim Okullarında Çalışan Evli Öğretmenlerin Eş tükenmişlik Düzeyleri ile Eş Desteği, Evlilik Yetkinliği ve Stresle Başa Çıkma Stratejileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla.

Can, H., 2013, İlköğretim Okullarında Çalışan Evli Öğretmenlerin Eş Tükenmişlik Düzeyleri İle Eş Desteği, Evlilik Yetkinliği Ve Stresle Başa Çıkma Stratejileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Yüksek Lisans, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi.

Canan, N., 2012, Okul Öncesi Dönem Çocuklarda İki Dilliliğin Zihin Kuramı Gelişimi Üzerine Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Maltepe Üniversitesi, İstanbul.

Chambers, J. 2008, The Durability of Support Focused Marital Therapy, Doctor of Philosophy, Master of Arts. George Mason University, Fairfax, VA.

Chandler, M., Fritz, A.S., Hala, S.: 1989, "Small-scale deceit: deception as a marker of two-, three-, and four-year-olds' early theories of mind" Child Development, 60 (6),pp. 1263-1277.

Cohen, S., Wills, T. A. 1985, "Stress, social support and buffering hypothesis" Psychological Bulletin, 98, pp.310- 357.

Curun, F. 2006, Yüklemeler, İletişim Çatışmaları, Cinsiyet Ve Cinsiyet Rolü Yönelimi İle Evlilik Doyumu Arasındaki İlişki, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara Üniversitesi, Ankara, (Yayınlanmamış doktora tezi), "bakıda)".

Curun, F., 2006, Yüklemeler, İletişim Çatışmaları, Cinsiyet ve Cinsiyet Rolü Yönelimi ile Evlilik Doyumu Arasındaki İlişki, Doktora Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara Üniversitesi, Ankara.

Cutrona, C.E., *Social Support In Couples: Marriage As A Resource In Times Of Stress*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications, 1996.

Çağ P. Yıldırım İ., 2013, "Evlilik doyumunu yordayan ilişkisel ve kişisel değişkenler" Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 4 (39), ss:13-23.

Çağ, P., 2011, Evli Bireyler ve Eş Desteği ve Evlilik Doyumu, Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Çardak, G. T., 2013, Bipolar Bozukluğu Olan Hastaların Çocuklarında Yürütücü İşlevler Ve Zihin Kuramı, Tıpta Uzmanlık Tezi, Tıp Fakültesi, Pamukkale Üniversitesi, Denizli.

Çelik M. Yazgan-İnanç B., 2009, “Evlilik doyum ölçeği: geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları” Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 18 (2), ss:247-269.

Çelik, M., 2006, Evlilik Doyum Ölçeği Geliştirme Çalışması, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çukurova Üniversitesi, Adana (Yayınlanmamış Doktora Tezi), “bakıda).

Çetin, B. T., 2010, Evlilik Doyumunun Bazı Değişkenlere Göre Yordanması, Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ege Üniversitesi, İzmir.

Çınar, L., 2008, Evlilik Doyumu: Cinsiyet Roller ve Yardım Arama Tutumu, Gazi Üniversitesi, Ankara (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), “bakıda).

Çınar, L., 2008, Evlilik Doyumu: Cinsiyet Roller ve Yardım Arama Tutumu, Gazi Üniversitesi, Ankara (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), “bakıda).

Değirmencioğlu, B., 2008, İlk Kez Geliştirilecek Olan Dokuz Eylül Zihin Teorisi Ölçeğinin (DEZTÖ) Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Dehle, C. and Landers, J. E. 2005, “You can't always get what you want, but can you get what you need? Personality traits and social support in marriage” Journal of Social and Clinical Psychology, 24(7), pp.1051-1076.

Dehle, C., Larsen D., Landers, J. E. 2001, "Social support in marriage", The American Journal of Family Therapy, 29(4), pp. 307-324.

Denizci, M., 2014, Duygu İfadesi Fibromiyalji Hastalarının Ağrı Şiddeti Kişilik Özellikleri Ve Depresyon Evlilik Doyumu Arasındaki İlişkilerinde Biçimleyici Rol Oynar Mı?, Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.

Dockett, S., and Smith, I., 1995, Children's Theories Of Mind And Their Involvement in Complex Shared Presente. Poster Presented at The Biennial Meeting of the Society for Research in Child Developmen, Indianapolis.

Ertuğrul, Z., 2011, Zihin Kuramı, Dil ve Çalışma Belleği Arasındaki Bağlantılar, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Fincham, F. D. and Linfield, K. J., 1997, "A new look at marital quality: Can spouses feel positive and negative about their marriage" Journal of Family Psychology, 11, 4, pp:489-502.

Fincham, F.D., and Beach, S.R.H., 1999, "Conflict in marriage: Implications for working with Couples" Annual Review of Psychology, 50, pp:47-77.

Flavell, J. H., 2004, "Theory of mind development: retrospect and prospect" Merrill Palmer Quarterly. 50 (3), pp:274-290.

Freedman, J. L., Sears, D. O. and Carlsmith, J. M., Sosyal Psikoloji, (A. Dönmez,Çev.), Ankara: İmge Kitapevi, 2003.

Gallagher, H. L., Firth, C. D., 2003, Functional İmaging of "Theory of Mind" Trends in Cognitive Sciences 7, pp:77-83.

Gallese, V., Goldman, A., 1998, "Mirror neurons and the simulation theory of mind-reading" Trends in Cognitive Sciences, 2(12), pp: 493-501.

Gardner, K. A. and Cutrona, C. E., *Social Support Communication In Families*. In A. L. Vangelisti (Ed.). Handbook of Family Communication, 2004.

Gardner, K., A., Cutrona, C.,E., *Handbook of Family Communication*. London: New Jersey, Lawrence Erlbaum Associates, Publishers, 2004.

Gazioğlu, A.E., Aile Yaşam Döngüsü, *Evlilik Okulu*. (Ed.): Haluk Yavuzer, 9.Basım, İstanbul: Remzi Kitabevi, 2012.

Goodman, C., 1999, "Intimacy and autonomy in long term marriage" Journal of Gerontological Social Work, 32 (1), pp:83-97.

Gopnik, A., and Wellman, H. M., The theory theory. In L. A. Hirschfeld ve S. A. Gelman (Eds.), Mapping the mind: Domain specificity in cognition and culture, New York: Cambridge University Pres, 1994.

Gorchoff, S. M., John, O. P., and Helson, R., 2008, "Contextualizing change in marital satisfaction during middle age" Psychological Science, 19, pp:1194-1200.

Gottman, J.M.,and Notarius, C.I., 2002, "Marital research in the 20th century and a research agenda for the 21st century" Family Process, 41 (2), pp:159-198.

Gökmen, A., 2001, Evli Eşlerin Birbirlerine Yönelik Kontrolçülük ve Bağımlılık Algılarının Evlilik Doyumu Üzerindeki Rolü. Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Gökmen, A., 2001, Evli Eşlerin Birbirlerine Yönelik Kontrolçülük ve Bağımlılık Algılarının Evlilik Doyumu Üzerinde Etkisi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Hacettepe Üniversitesi, Ankara (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), "bakıda).

Gurung, R. A. R., Sarason, B. R. and Sarason, I. G., 2001, "Predicting relationship quality and emotional reactions to stress from significant-other-concept clarity" *Society for Personality and Social Psychology*, 27,10, pp:1267-1276.

Gülay, H., 2009, "5 - 6 Yaş Çocuklarının Sosyal Konumlarını Etkileyen Çeşitli Değişkenler" *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*. V1(I), ss:104-121.

Güleç G., 2012, Aile ve Evlilik. Çınar Yenilmez (Ed). Aile Yapısı ve İlişkileri (1.Basım) Eskişehir: Anadolu üniversitesi Web-Ofset tesisleri.

Güven N. Sevim S.A., 2007, "İlişkilerle ilgili bilişsel çarpıtmalar ve algılanan problem çözme becerilerinin evlilik doyumunu yordama gücü" *Türk Psikoloji Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3 (28), ss:49-61.

Güven, S., Şener, A. ve Yıldırım, B. 2011, Eşlerin farklı değişkenlere göre sosyal destek algısı. <http://www.sdergi.hacettepe.edu.tr/makaleler/arzusenervdson.pdf> (ET, 02.01.2016).

Güven, S., Şener, A., Yıldırım, B., 2011, "Eşlerin farklı değişkenlere göre sosyal destek algısı" *Hacettepe Üniversitesi Sosyolojik Araştırmalar Dergisi*.

Harter, S., *Developmental Perspectives On The Self-System*. In P.Mussen (Ed.) *Handbook of Child Psychology*, New York: Wiley, 1983.

Hawkins, J.L., 1968, "Association between companionship, hostility and marital Satisfaction" *Journal of Marriage and the Family*. 30, pp.647-650.

Hovardaoğlu, S., 1995, "Kişiler arası ilişkiler ve davranış bozuklukları" *Kriz Dergisi*, 3 (1-2), ss:4-9.

Hünler O.S, Gençöz T., 2003, “Boyun eğici davranışlar ve evlilik doyum ilişkisi: algılanan evlilik problemleri çözümünün rolü” Türk Psikoloji Dergisi, 18 (51), pp:99-108.

Hünler, O.S., ve Gençöz, T., 2003, “Boyun eğici davranışlar ve evlilik doyumunu ilişkisi: Algılanan evlilik problemleri çözümünün rolü” Türk Psikoloji Dergisi, 18 (51), ss.99-108.

Jacobson, D. E. 1986, “Types and timing of social support” Journal of Health and Social Behavior, 27, pp.250-264.

Kadmon, I. Woloski-Wruble A, Yongqin J, et al. 1994, “Social support as experienced by chinese and ısraeli husbands of women with breast cancer: A comparative study” European Journal of Oncology Nursing , (8), pp.131–137.

Kahraman, Ö. G., 2012, Zihin Kuramına Dayalı Eğitim Programının 48-60 Aylık Çocukların Bilişsel Bakış Açısı Becerileri Ve Prososyal Davranışları Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi, Doktora Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Kansız, M. ve Arkar, H., 2011, “Mizaç ve karakter özelliklerinin evlilik doyumuna üzerine etkisi” Anadolu Psikiyatri Dergisi.

Kara N., 2013, Çiftlerde Yükleme Biçimleri, Çatışma Çözme Stilleri ve Eşin Duygu Dışavurum Tarzları ile Çift Uyumu Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Haliç Üniversitesi, İstanbul (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) “bakıda).

Kaya, M., 2009, Üniversite Adaylarının Anne- Babalarına Uygulanan Sosyal Destek Programının Eş Desteği Ve Adayın Anne-Babadan Algıladığı Desteğe Etkisi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi, Ankara, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), “bakıda).

Keçeli-Kaysılı, B., ve Acarlar, F., 2011, “Zihin kuramının 3-5 yaşları arasındaki çocuklarda gelişiminin yanlış inanç performansına göre incelenmesi” Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 11(4), ss:1809- 1826.

Kızıldeli, B., 2003, Zihin Kuramına Göre İkinci Aşama Yanlış Kanı Atfı'nı Anlamanın Gelişimi ile Bazı Bilişsel Beceriler Arasındaki ilişkinin Araştırılması, Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Kirby, J.S., 2005, A Study Of The Marital Satisfaction Levels Of Participants In A Marriage Education Course. Unpublished doctoral dissertation, University of Louisiana, Lafayette.

Koçak, T., 2014, Evli Çiftlerde İdeal Benliğe Yönelim İle Değer Benzerliğinin Evlilik Doyumuyla Bağlantısı, Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara Üniversitesi, Ankara.

Korucu, İ., 2014, Yönetici İşlevler Ve Ketleyici Kontrolün Zihin Kuramı Ve Sosyal Davranışlar İle İlişkisi, Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Koç Üniversitesi, İstanbul.

Kurdek, L.A., 1995, “Predicting Change in Marital Satisfaction from Husbands' and Wives' Conflict Resolution Styles” Journal of Marriage and Family, 1 (57), pp:153-164.

Küçükparlak, İ., 2011, Sosyal Anksiyete Bozukluğu Olan Olgularda Zihin Kuramı İşlevleri Ve Bağlanma Biçemleri, Tıpta Uzman Tezi, İstanbul Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Has. Eğt. ve Arş. Hastanesi, İstanbul.

Leslie, A.M., 1987, Presente and representation: The Origins of Theory of Mind, Psychological Review, 94, pp:412-426.

Levinger, G. ve Huston, T. L., The social psychology of marriage. F. D. Fincham, T. N. Bradbury, (Eds.), The psychology of marriage: Basic issues and applications içinde (s.19-58). New York: The Guildford Press, 1990.

Lomore, C. D., Spencer, S. J. and Holmes, J. G., 2007, "The role of shared values affirmation in enhancing the feelings of low self-esteem women about their relationships" *Self and Identity*, 6, pp:340-360.

Maurage P, Grynberg D, Noel X, Oassin F, Anak C, Erbanck P, Uminet O, e TP, Ampanella S, Hilippot P., 2011, The "Reading the Mind in the Eyes" test as a new way to explore complex emotions decoding in alcohol dependence, *Psychiatry Res*, 190, pp:375-378.

Miller, P.H., *Gelişim Psikolojisi Kuramları*, (Çev.; Z. Gültekin), İmge Kitapevi, Ankara, 2001.

Özgüven, İ.E., *Evlilik ve Aile Terapisi (2. Baskı)*. Ankara: PDR Yayınları, 2009.

Perner, J., 1999, Theory of Mind. Draft of Chapter to Appear in: In M. Bennett (Ed.). *Developmental Psychology: Achievements & Prospects*. Hove, East Sussex: Psychology Press.

Perner, J., Theory of Mind. Draft of Chapter to Appear in: In M. Bennett (Ed.). *Developmental Psychology: Achievements & Prospects*. Hove, East Sussex: Psychology Press, 1999.

Pisula, E., 2010, "The autistic mind in the light of neuropsychological studies" *Acta neurobiologiae experimentalis*, 70, pp:119–130.

Premack, D., and Woodruff, G., 1978, "Does the chimpanzee have a theory of mind?" *Behavioural and Brain Sciences*. 4, pp:515-526.

Pukay-Martin, N. D. 2007, *Daily Measures Of Spousal Support In Men With Breast Cancer*. University of North Carolina at Chapel Hill in partial fulfillment of requirements for the degree of master of arts in the Department of Psychology (Clinical Psychology), Chapel Hill.

Repacholi, B. M., and Gopnik, A., 1997, "Early reasoning about desires: evidence from 14- and 18 months-olds" *Developmental Psychology*, 33, pp:12-21.

Repetti, R. L. 1989, "Effects of daily workload on subsequent behavior during marital interaction: The roles of social withdrawal and spouse support" *Journal of Personality and Social Psychology*, (57), pp.4.

Robins, R. W., Caspi, A. and Moffitt, T. E., 2000, "Two personalities, one relationship: Both partners' personality traits shape the quality of their relationship" *Journal of Personality and Social Psychology*, 79, 2, pp:251-259.

Rosen-Grandon, J.R., Myers, J. E. and Hattie, J. A., 2004, The relationship between marital characteristics, marital interaction processes, and marital satisfaction, *Journal of Counseling and Development*, 82, 1, pp:58–68.

Rugel, R. P., *Husband-Focused Marital Therapy*. Springfield, IL: Charles C. Thomas, 1997.

Rusbult, C. E., Van Lange, P. A. M., Wildschut, T., Yovetich, N. A. and Verette, J., 2000, "Perceived superiority in close relationships: Why it exists and Persists" *Journal of Personality and Social Psychology*, 79, 4, pp:521-545.

Salmela-Aro, K., Nurmi, J., Saisto, T., Halmesmäki, E., 2010, "Spousal support for personal goals and relationship satisfaction among women during the transition to parenthood" *International Journal of Behavioral Development*, 34, pp:229.

Scheidler, J.A. 2008, "Effects of perceived stress and perceived social support on marital satisfaction in doctoral students", Walden University College of Social and Behavioral Science .

Schwebel, D.C., Rosen, C.S., and Singer, J.L., 1997, The Relationship Between Preschooler's Pretend Play, Verbal Ability And Mental Representations. Manuscript Submitted For Publication.

Segrin, C., Family Communication, USA: Lawrence Erlbaum Associates, 2004.

Shackelford, K.T. and Buss, M.D., 2000, "Marital satisfaction and spousal cost-infliction" Personality and Individual Differences, 28, pp.917-928.

Stieger, S., Preyss, V.A. and Voracek, M., 2012, "romantic jealousy and implicit and explicit self-esteem" Personality and Individual Difference, pp:51-55.

Sullivan, K., Winner, E., and Tager-Flusberg, H., 2003, "Can adolescents with Williams Syndrome tell the difference between lies and jokes?" Developmental Neuropsychology, 23, pp:85-103.

Tarhan, N., *Kadın Psikolojisi* (3. baskı). İstanbul: Nesil Yayınları, 2005.

Tezer, E. 1996, "Evlilik ilişkisinden sağlanan doyum: evlilik yaşam ölçeği" Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 2 (7).

Thibaut, J.W. and Kelley, H.H., Social Psychology of Groups, New York: Wiley. 1959.

Timur, M. S., 2008, Boşanma Sürecinde Olan Ve Olmayan Evli Bireylerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerini Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara Üniversitesi, Ankara.

Turan, F., 2015, Ailede Bütünlük Duygusunun Ve Eş Desteğinin Evlilikte Problem Çözme Becerisini Yordaması, Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Necmettin Erbakan Üniversitesi. Konya.

Üner, R., 1994, Hamile Kadınlar İçin Eşlerinden Gelen Sosyal Destek: Algılanan ve Arzulanan Destek Konusunda Desteği Alanların ve Sunanların Bakış Açıları, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Orta Doğu Üniversitesi, Ankara, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), “bakıda).

Vinokur, A., Price, R. H. and Caplan, R.D. 1996, “Hard times and hurtful partners: How financial strain affects depression and relationship satisfaction of unemployed persons and their spouses” *Journal of Personality and Social Psychology*, 71(1), pp.166-179.

Vinokur, A., Price, R. H. and Caplan, R.D. 1996, “Hard times and hurtful partners: How financial strain affects depression and relationship satisfaction of unemployed persons and their spouses” *Journal of Personality and Social Psychology*, 71(1), pp.166-179.

Wellman, H. M., and Estes, D., 1986, “Early understanding of mental entities: a reexamination of childhood realism” *Child Development*, 57, pp.910-923.

Wellman, H. M., Cross, D., and Watson, J., 2001, “Meta-analysis of theory of mind development: The truth about false belief” *Child Development*, 72, pp.655-684.

Xiaohe, X., Whyte, K. J., 1990, “Love matches and arranged marriages: A Chinese Replication” *Journal of Marriage and the Family*. 52, pp:935-948.

Yıldırım E, Kaşar M, Güdük M, Ateş E, Küçükparlak I, Özalmete E., 2011, “Investigation of the reliability of the "reading the mind in the eyes test" in a Turkish population” *Türk Psikiyatri Dergisi*, 22, ss:177-186.

Yıldırım, E. A. Kaşar, M. Güdük, M. Ateş, E. Kkparlak, İ. Ve zalmete E. O. 2011, “Gözlerden zihin okuma testi’nin türkçe güvenirlik alışması” Türk Psikiyatri Dergisi, 22(3), ss. 177-186.

Yıldırım, İ. 2004, “Eş destek leğinin geliştirilmesi” Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 3 (22), ss. 19-25.

Yıldız, A., 2013, Anne Baba Tutumları İle Evlilik Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Fatih Üniversitesi, İstanbul.

Youmans, G. L., 2004, Theory of Mind in Individuals with Alzheimer-Type Dementia Profiles. Department of Communication Disorders, Degree of Doctor of Philosophy, The Florida State University College of Communication.

Yücel, M. O., 2008, şizofreni ve Bipolar Bozukluk Hastalarının Birinci Derece Yakınlarında Zihin Kuramı Bozuklukları, Tıpta Uzmanlık Tezi, Tıp Fakültesi, Ankara Üniversitesi, Ankara.

Zeytinoğlu, E., Evli Bireylerin Benlik Saygısı, Kıskançlık Düzeyi, Evlilikteki atışmalar Ve Evlilik Doyumu Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi, Yüksek Lisans, Tezi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

EKLER

EK 1: Sosyodemografik Veri Formu

1) Yaşınız ?

2) Cinsiyetiniz?

- a) Kadın b) Erkek

3) Eğitim Düzeyiniz ?

- a) Okur-Yazar Değil
b) İlkokul
c) Ortaokul
d) Lise
e) Üniversite

4) Mesleğiniz ?.....

5) Kaç Yıldır Evlisiniz ?.....

EK 2: Gözlerden Zihin Okuma Ölçeği

Test

kıskanç

paniklemiş

kibirli

nefret dolu

1

neşeli

teselli eden

rahatsız

sıkılmış

korkmuş

üzüntülü

kibirli

kızgın

3

Şakacı

telaşlı

arzulu

ikna olmuş

şakacı

ısrarcı

keyifli

gevşemiş

rahatsız

iğneleyici

endişeli

arkadaş canlısı

Donakalmış

hayal kuran

sabırsız

diken üstünde

özür dileyen

arkadaş canlısı

tedirgin

şevksiz

8

kötümser

rahatlamış

utangaç

heyecanlı

kızgın

düşmanca

dehşete düşmüş

zihni meşgul

temkinli

ısrarcı

Sıkılmış

donakalmış

korkmuş

keyifli

pişman

işveli

aldırmaz

mahcup

şüpheli

şevksiz

kararlı

bekleyen

tehditkar

utangaç

rahatsız

hayal kırıklığına uğramış

keyifsiz

suçlayıcı

mütefekkir

telaşlı

cesaret veren

keyifli

rahatsız

düşünceli

cesaret veren

cana yakın

şüphelenmiş

şefkatli

neşeli

donakalmış

kararlı

keyifli

donakalmış

sıkılmış

baskın

arkadaş canlısı

suçlu

dehşete düşmüş

zihni meşgul

minnettar

ısrarcı

yalvaran

memnun

özür dileyen

küstah

ilgili

tereddütlü

rahatsız

heyecanlı

düşmanca

diken üstünde

utangaç

düşmanca

gergin

şakacı

temkinli

kibirli

güven verici

25

merak eden

şakacı

şefkatli

memnun

sabırsız

donakalmış

rahatsız

dalgın

minnettar

işveli

düşmanca

hayal kırıklığına uğramış

utanmış

kendinden emin

şakacı

şevksiz

cididi

utanmış

şaşırmış

diken ¼st¼nde

mahcup

suçlu

hayal kuran

kaygılı

donakalmış

hayrete düşmüş

güvenilmez

korkmuş

utanmış

sinirli

kuşkucu

kararsız

EK 3: Evlilik Yaşamı Ölçeği

Evlilik yaşamınızla ilgili aşağıda belirtilen ifadelere ne derece katıldığınızı çarpı işareti koyarak (X) belirtiniz.

1: Kesinlikle katılmıyorum 2: Katılmıyorum 3: Biraz Katılıyorum	4: Katılıyorum 5: Kesinlikle Katılıyorum	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
1- Evlilikten beklediklerimin çoğu gerçekleşti.						
2- Evliliğimizdeki engellerin aşılamaz olduğunu düşünüyorum.						
3- Evliliğimizi çok anlamlı buluyorum.						
4- Evliliğimizde giderek eksilen heyecan beni rahatsız ediyor.						
5- Evliliğimiz zaman zaman bana bir yük gibi geliyor.						
6- Huzurlu bir ev yaşamım var.						
7- Evliliğimiz her geçen gün daha iyiye doğru gitti.						
8- Bizim ilişkimiz ideal bir karı koca ilişkisidir.						
9- Eşim benim için aynı zamanda iyi bir arkadaşır.						
10- Başbaşa kaldığımız zaman benim canım hiç sıkılmaz.						

EK 4: Eş Destek Ölçeği

Eşim;

	Uygun	Kısmen Uygun	Uygun Değil
1. Bana hoş espriler yapar			
2. Yaptıklarımı destekler			
3. Benimle olmak için zaman yaratmaya çalışır			
4. Kazancını ve tüm eşyalarını benimle paylaşır			
5. Başardıklarımı takdir eder			
6. Bana sarılır, üzerime titrer			
7. Evimizle ilgili her türlü sorunla ilgilenir			
8. Benimle sohbet eder, dertleşir			
9. Bana yanımda olduğunu hissettirir			
10. Bana suçlayıcı, yargılayıcı davranır			
11. Beni hoş, eğleneceğim yerlere götürür			
12. Bana şefkat gösterir			
13. Hastalık, taşınma, gibi durumlarda bana yardım eder			
14. Hatalarımı bana nazikçe gösterir			
15. Benimle alışverişe, sinemaya veya gezmeye gelir			
16. Beni sever, okşar			
18. Benim üstün, güçlü yönlerimi vurgular			
19. Görüş ve isteklerime önem verir			
20. Beni gerçekten anlamaz			
21. Bana gerçekten değer verir			
22. Bana değer verdiğini başkalarına hissettirir			
23. Beni üstün ve zayıf yönlerimle kabul eder			
24. Pek çok şeyini benden gizler, benimle paylaşmaz			
25. Sorunlarla başa çıkmamda bana yardım eder			
26. Verdiğim kararları destekler			
27. Sağlığım ile yakından ilgilenir			

EK 5: ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler:

Adı Soyadı: Cemre Ceren Tan

Doğum Tarihi / Yeri: 19/12/1989 / Ankara

Eğitim Bilgileri:

09/2013- : Üsküdar Üniversitesi Klinik Psikoloji Yüksek Lisansı

2008-2013 : Maltepe Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü

Yabancı Dil (ler) ve Düzeyi:

İngilizce – Intermediate

İş deneyimi:

Ağustos 2016 – ... : Febris Danışmanlık

Mayıs 2014 – Nisan 2015 : Başlangıç Özel Eğitim ve Psikolojik Danışmanlık Merkezi (Psikolog)

Eylül 2012 – Mayıs 2013 : Sokakta Yaşayan ve Çalışan Çocuklar (SOYAÇ) (Ritim Atölyesi Yürütücülüğü)

Ağustos – Kasım 2013 : Efe Project (İnsan Kaynakları Departmanı)

Eylül 2011 - Haziran 2013 : Sokakta Yaşayan ve Çalışan Çocuklar (SOYAÇ)

Şubat 2012 – Haziran 2012 : Çocuklara Yeniden Özgürlük Vakfıyla birlikte Maltepe Çocuk İnfaz Kurumu (Stajyer) (Çocuklarla Drama Atölyesi)

Eylül 2012 – Ocak 2013 : Mustafa Kemal Toplum Merkezi (Aile ve Çocuk Görüşmesi)